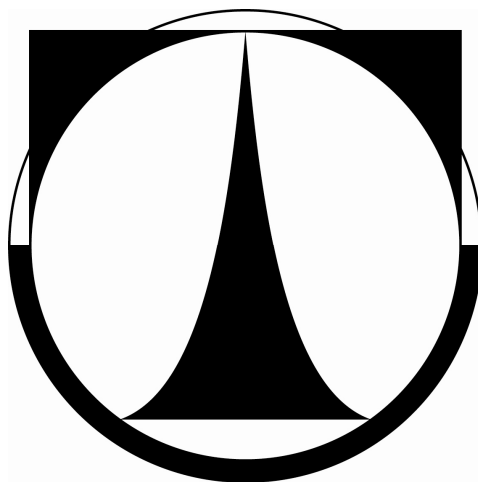

Technická univerzita v Liberci

Ekonomická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2012

Bc. Marcela Balounová

Technická univerzita v Liberci

Ekonomická fakulta

Studijní program: N 6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Podniková ekonomika

Vývoj inflace v České republice a její dopady na domácnosti a podniky

The Development of Inflation in the Czech Republic and it's Influence on households and companies

DP-EF-KEK-2012-02

Bc. Marcela Balounová

Vedoucí práce: PhDr. Ing. Lenka Sojková, Ph.D.

Konzultant: Ing. Miroslava Lungová, Ph.D.

Počet stran: 90

Počet příloh: 2

Datum odevzdání: 04.05.2012

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci 10.04.2012

Poděkování

Ráda bych tímto velice poděkovala vedoucí mé diplomové PhDr. Ing. Lence Sojkové, Ph.D., která mi velmi pomohla se všemi těžkostmi, které souvisely s vypracováním této diplomové práce.

Anotace

Tato diplomová práce se zabývá vývojem inflace v České republice od roku 1997 do roku 2010. Dále se snaží ukázat jak inflace ovlivňuje životní úroveň obyvatelstva a hospodaření podniků.

Úvod práce se zabývá teoretickým vymezením inflace a pojmů s ní souvisejících.

V praktické části je popsán vývoj inflace a její vliv na životní úroveň domácností a podniků, dle jednotlivých fází ekonomického cyklu.

Závěr této práce by měl dát odpověď na otázku, jak tedy inflace ovlivňuje obyvatelstvo a podniky.

Klíčová slova

Inflace

Životní úroveň

Spotřebitelský koš

Spotřebitelská poptávka

Mzdy

Úspory

Úvěry

Annotation

This diploma thesis deals with the development of inflation in the Czech Republic since 1997 until 2010. This thesis also shows how the inflation affects the people's standard of living and how affects the companies managing.

The beginning of this work deals with the terms connected with the inflation.

The main part describes the development of inflation and it's influence to the standard of living of households and companies, it gives a detailed description in each phase of economical cycles.

The end of this work shows whether the inflation affects the inhabitants or not.

Keywords

Inflation

Standard of living

Consumer price index

Demand

Wages

Savings

Loans

Obsah

Seznam tabulek.....	14
Seznam obrázků.....	15
Úvod	16
1 Charakteristika základních pojmů	17
1.1 Inflace	17
1.1.1 Měření inflace.....	18
1.1.2 Spotřební koš	19
1.1.3 Typy inflace	20
1.1.4 Příčiny inflace.....	21
1.1.5 Důsledky inflace	25
1.2 Životní úroveň	26
2 Analýza inflace	27
2.1 Vývoj inflace v letech 1997 – 1999.....	28
2.2 Vývoj inflace v letech 2000 – 2007.....	32
2.3 Vývoj inflace v letech 2008 – 2010.....	36
3 Vliv inflace na životní úroveň obyvatelstva	39
3.1 Vývoj životní úrovně v letech 1997 – 1999	39
3.1.1 Příjmy a výdaje domácností	40
3.1.2 Úspory, vklady a úvěry.....	42

3.1.3	Shrnutí	44
3.2	Vývoj životní úrovně v letech 2000 – 2007	45
3.2.1	Příjmy a výdaje domácností	45
3.2.2	Úspory, vklady a úvěry.....	48
3.2.3	Shrnutí	50
3.3	Vývoj životní úrovně v letech 2008 – 2010	51
3.3.1	Příjmy a výdaje domácností	51
3.3.2	Úspory, vklady a úvěry.....	53
3.3.3	Shrnutí	55
4	Odraz inflace v hospodaření podniků.....	56
4.1	Dopad inflace na podniky v letech 1997 – 1999	56
4.1.1	Mzdové náklady	56
4.1.2	Úvěry	60
4.1.3	Shrnutí	62
4.2	Dopad inflace na podniky v letech 2000 – 2007	63
4.2.1	Mzdové náklady	63
4.2.2	Úvěry	66
4.2.3	Shrnutí	68
4.3	Dopad inflace na podniky v letech 2008 – 2010	70
4.3.1	Mzdové náklady	70
4.3.2	Úvěry	72

4.3.3	Shrnutí	74
5	Zhodnocení cílů a závěry	76
	Seznam literatury	79
	Seznam příloh	84
	Příloha A	85
	Příloha B	90

Seznam tabulek

Tab. 1. Vývoj inflace v letech 1993 – 2010	27
Tab. 2. Příjmy a výdaje domácností v letech 1997 – 1999	40
Tab. 3. Růst spotřebitelských cen (životních nákladů) v letech 1997 – 1999	41
Tab. 4. Vývoj celkových vkladů a půjček domácností v letech 1997 – 1999	43
Tab. 5. Příjmy a výdaje domácností v letech 2000 – 2007	45
Tab. 6. Růst spotřebitelských cen (životních nákladů) v letech 2000 – 2007	47
Tab. 7. Vývoj celkových vkladů a půjček domácností v letech 2000 – 2007	49
Tab. 8. Příjmy a výdaje domácností v letech 2008 – 2010	51
Tab. 9. Růst spotřebitelských cen (životních nákladů) v letech 2008 – 2010	52
Tab. 10. Vývoj celkových vkladů a půjček domácností v letech 2000 – 2010	54
Tab. 11. Vývoj jednotkových mzdových nákladů a produktivity práce	57
Tab. 12. Časová a sektorová struktura úvěrů v letech 1997 – 1999	60
Tab. 13. Podíl jednotlivých druhů úvěrů na celkovém objemu poskytnutých úvěrů	61
Tab. 14. Vývoj průměrné nominální a reálné mzdy, produktivity práce	63
Tab. 15. Objem poskytnutých úvěrů podnikům a domácnostem	66
Tab.16. Podíl počtu úvěrů dle jednotlivých odvětví	68
Tab. 17. Vývoj průměrné nominální a reálné mzdy, produktivity práce	70
Tab. 18. Objem poskytnutých úvěrů podnikům a domácnostem	72
Tab.19. Podíl počtu úvěrů dle jednotlivých odvětví	73

Seznam obrázků

Obr. 1. Poptávková inflace	22
Obr. 2. Nabídková inflace	24
Obr. 3. Míra inflace v letech 1993 – 2010	28
Obr. 4. Vývoj inflace v letech 1997 – 1999	29
Obr. 5. Vývoj inflace v letech 2000 – 2007	33
Obr. 6. Vývoj inflace v letech 2008 – 2010	36
Obr. 7. Váhy u spotřebitelských cen v letech 1995 – 2000	42
Obr. 8. Váhy u spotřebitelských cen v letech 2001 – 2006	48
Obr. 9. Váhy u spotřebitelských cen v letech 2007 – 2009	53

Úvod

Tato diplomová práce se zabývá inflací. Inflaci, jako důležitý makroekonomický ukazatel, je dobré znát a sledovat.

Jako hlavní cíl si tato práce klade analýzu inflace a její dopady na životní úroveň obyvatelstva a hospodaření podniků.

První část charakterizuje samotný pojem inflace. To znamená, že se zabývá jejími typy, příčinami a důsledky, které vyvolává. Dále se tato kapitola zabývá životní úrovní a pojmy, které s ní blíže souvisejí.

Druhá kapitola by měla stručně charakterizovat vývoj inflace v jednotlivých letech podle fází ekonomického cyklu. Krátce popíše nejdůležitější aspekty, které ji nejvíce ovlivnily v daném období jako např. ceny potravin, dovozní ceny nebo ceny průmyslových a zemědělských výrobců.

Třetí kapitola popisuje, jak inflace působí na domácnosti a jak ve výsledku tedy ovlivňuje jejich životní úroveň. Zaměřuje se na příjmy, na to jak jsou vynakládány na spotřebu a na úspory a jak je inflace ve výsledku ovlivňuje.

Poslední kapitola stručně představí jednu z nejvýznamnějších nákladových položek a to mzdy. Dále ukáže jak na ně působí inflace.

Závěr práce stručně shrnuje veškeré poznatky zachycené na předchozích stránkách a dává odpověď na to, do jaké míry inflace ovlivňuje domácnosti a podniky.

1 Charakteristika základních pojmů

V této části práce je charakterizována inflace, životní úroveň a pojmy s nimi související.

1.1 Inflace

Inflace je v literatuře definována různě. Monetaristé i keynesiánci na ni mají odlišný pohled. Dle monetaristů, jak uvádí Revenda, lze inflaci nazvat „*neustálý dlouhodobý růst cenové hladiny v ekonomice*“.¹ Keynesiánci pod tímto jevem vidí „*jakýkoliv růst cenové hladiny, tj. i krátkodobé cenové šoky*“.²

Dle České národní banky je „*inflace obvykle chápána jako opakovaný růst většiny cen v dané ekonomice. Jde o oslabení reálné hodnoty (tj. kupní síly) dané měny vůči zboží a službám, které spotřebitel kupuje – je-li v ekonomice přítomna inflace spotřebitelských cen, pak na nákup téhož koše zboží a služeb spotřebitel potřebuje čím dál více jednotek měny dané země. V praxi je inflace v oblasti spotřebitelských cen měřena jako přírůstek tzv. indexu spotřebitelských cen*“.³

Jako nejvíce vystihující se jeví definice profesora Macha⁴, která říká, že „*inflace je nepřetržitý růst agregátní cenové hladiny v čase, který zachvacuje všechna zboží a služby*“.

¹ REVENDA, Z., Peněžní ekonomie a bankovníctví, s. 527.

² Tamtéž.

³ ČNB. *Zpráva o inflaci, 2010/I* [online]. Praha: ČNB, 2010-2-11 [vid. 2011-11-10], s. 72. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2010/2010_I/download/zoi_I_2010.pdf.

⁴ MACH, M., Makroekonomie : pro magisterské (inženýrské) studium. II, 1. a 2. část, s. 281.

1.1.1 Měření inflace

Inflaci lze chápat buď jako nárůst cenové hladiny nebo jako pokles kupní síly měny. Při měření celkové míry inflace se používají cenové indexy. Mezi nejznámější a nejpoužívanější patří deflátor hrubého domácího produktu, index spotřebitelských cen a index cen výrobců.

Deflátor HDP lze vypočítat takto: „*HDP běžného roku oceníme nejprve v cenách běžného roku a poté v cenách minulého roku. Když pak HDP v cenách běžného roku vydělíme HDP v cenách minulého roku, dostaneme deflátor HDP*“.⁵ Tento ukazatel měření inflace je nejkompexnější, protože se v něm nachází ceny všech statků a služeb dostupných v daném hospodářství.

Pokud se potřebuje vědět, jaký vliv má inflace na domácnosti, tak se při výpočtech používá index spotřebitelských cen. Tento index nezahrnuje ceny všech statků v ekonomice, ale pouze těch, které spotřebovává průměrná domácnost. Nezajímá se tedy o to, kolik stojí např. stroj na lisování nárazníků v automobilovém průmyslu. Při výpočtech se používá spotřební koš, který je definován níže.

Index cen výrobců se používá při stanovení dopadů inflace na výrobce. Také se při výpočtu používá spotřební koš, ale jsou v něm zahrnuty položky, které se týkají pouze spotřeby podniků.

⁵ HOLMAN, R. *Ekonomie*, s. 543.

1.1.2 Spotřební koš

Jak bylo řečeno již výše, spotřební koš se používá při výpočtech míry inflace. Dále je charakterizován spotřební koš, který je využíván v souvislosti s indexem spotřebitelských cen.

Spotřební koš představuje soubor statků, které spotřebovává průměrná česká domácnost.⁶ Lze jej rozdělit do 12 částí:

1. potraviny a nealkoholické nápoje;
2. alkoholické nápoje, tabák;
3. odívání a obuv; bydlení,
4. voda, energie, paliva;
5. bytové vybavení, zařízení domácnosti a opravy;
6. zdraví;
7. doprava;
8. pošty a telekomunikace;
9. rekreace a kultura;
10. vzdělávání;
11. stravování a ubytování;
12. ostatní zboží a služby,

Každá z částí obsahuje několik desítek položek. Všechny položky spotřebního koše lze nalézt v příloze A.

⁶ *Spotřební koš* [online]. [cit. 2011-12-10]. Dostupné z: <http://www.elseaz.cz/slovník/spotrebni-kos/>.

1.1.3 Typy inflace

Inflaci lze rozdělit na několik druhů:

1. dle intenzity působení inflace lze rozlišovat:⁷

- a. mírnou inflaci, ta nepřekračuje hodnotu 10 %. Zvyšování cen výrobků a služeb se dá odhadnout. Peníze mají v čase stále téměř stejnou hodnotu a lidé jim důvěřují. Příznivě podporuje ekonomický růst, protože nevyvolává budoucí nejistotu.
- b. pádivou inflaci, která se pohybuje v rozmezí 10 % – 100 %. Je úzce spojena se špatným stavem daného státu. Takhle vysokou míru inflace lze najít v zemích, kde je slabá vláda, válka či revoluce. Lidé drží pouze nejnútnejší hotovost. Většina smluv je uzavírána v cizích měnách, nejčastěji v dolarech. To způsobuje další problémy, protože veškerý kapitál odchází do zahraničí. Ekonomické subjekty preferují investice do fyzických aktiv.
- c. hyperinflaci, ta nastává když se překročí hranice 1000 %. Je pro hospodářství velice škodlivá. Samuelson ve své knize o ekonomii dokonce používá termín smrtelná. Peníze zcela ztrácí svou funkci. Ceny zboží a služeb rostou dokonce i o několik milionů procent ročně. Směna v ekonomice je zajišťována prostřednictvím zahraničních měn či barteru.

2. Dělení dle inflačního očekávání⁸

- a. očekávaná inflace představuje, když ekonomické subjekty do svého rozhodování promítají i míru inflace. Výrazněji se nepodílí na změnách stavu hospodářství, produkce a bohatství,
- b. setrvačná inflace nastává, pokud je inflace stejně vysoká jako v předcházejícím období,

⁷ SAMUELSON, P. A., W. D. NORDHAUS. Ekonomie, s. 671.

⁸ SAMUELSON, P. A., W. D. NORDHAUS. Ekonomie, s. 672 - 677.

- c. neočekávanou inflaci lze pozorovat, pokud dojde k nějakému neočekávanému vývoji, v jehož důsledku se inflace prudce změní.

Setrvačnost inflace se podle Samuelsona projevuje takto: „*Většina cen a mezd bývá stanovena s ohledem na budoucí stav hospodářství. Když ceny a mzdy rostou a když se očekává, že budou růst i nadále, firmy i zaměstnavatelé zabudují míru očekávání inflace do svých rozhodnutí o cenách a mzdách. Ve výsledku se vysoká či nízká inflace stává sebesplňujícím se proroctvím.*“⁹

1.1.4 Příčiny inflace

Impuls k růstu cenové hladiny lze hledat jak na straně nabídky, tak i na straně poptávky. Proto lze rozeznávat:

1. inflaci taženou poptávkou

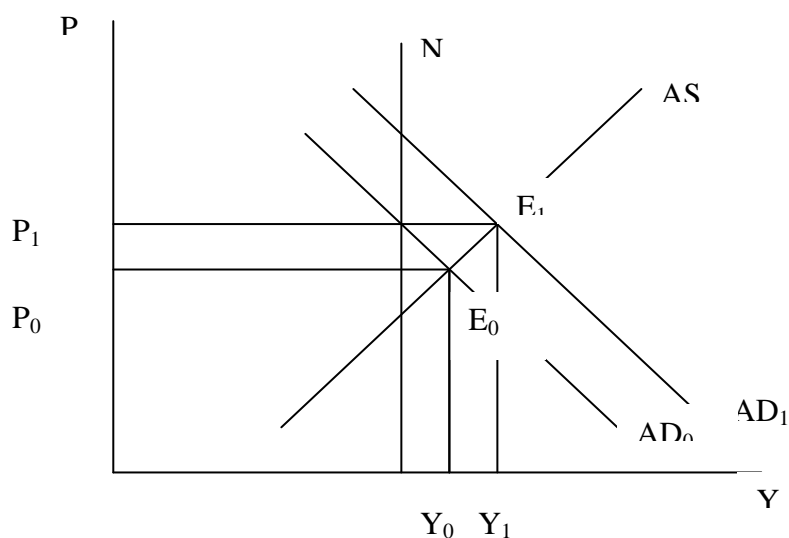
Jak uvádí Samuelson a Nordhaus ve své Ekonomii tak tento typ inflace „*nastává tehdy, když růst agregátní poptávky převyšuje růst potenciálního produktu a nerovnováha agregátní nabídky a poptávky tlačí na zvýšení cen. Roste výroba, snižuje se nezaměstnanost a díky horší dostupnosti volné pracovní síly se zvyšují mzdy; inflace se krok za krokem zrychluje.*“¹⁰

V praxi to znamená, že nabídka v tomto případě není schopná uspokojit požadavky poptávky, protože mezi lidmi koluje velké množství peněz, které nemají za co utratit. Návrat do bodu rovnováhy umožňuje zvýšení cen nabídky, čímž dochází ke snížení poptávky.

⁹ SAMUELSON, P. A., W. D. NORDHAUS. Ekonomie, s. 677.

¹⁰ SAMUELSON, P. A., W. D. NORDHAUS. Ekonomie, s. 676.

Poptávkovou inflaci zobrazuje obrázek 1. V rovnovážném bodě E_0 protíná agregátní poptávka AD agregátní nabídku AS. AD se zvýší a vzniká nový bod rovnováhy ekonomiky E_1 . Protože je inflace tažená poptávkou, tak se produkt změní v menší míře než cenová hladina.

Obr. 1. Poptávková inflace

Zdroj: HOLMAN, R., *Ekonomie*, s. 410.

Některé příčiny poptávkové inflace:

- spotřeba obyvatelstva roste velkou měrou; nominální růst mezd je vyšší než růst produktivity práce,
- příliš rychlé investování firem, které je vyvoláno snadnou dostupností úvěrů a nízkou úrokovou mírou,
- zvýšení státních výdajů¹¹

¹¹ VLČEK, J, et al., *Ekonomie a ekonomika*, s. 410.

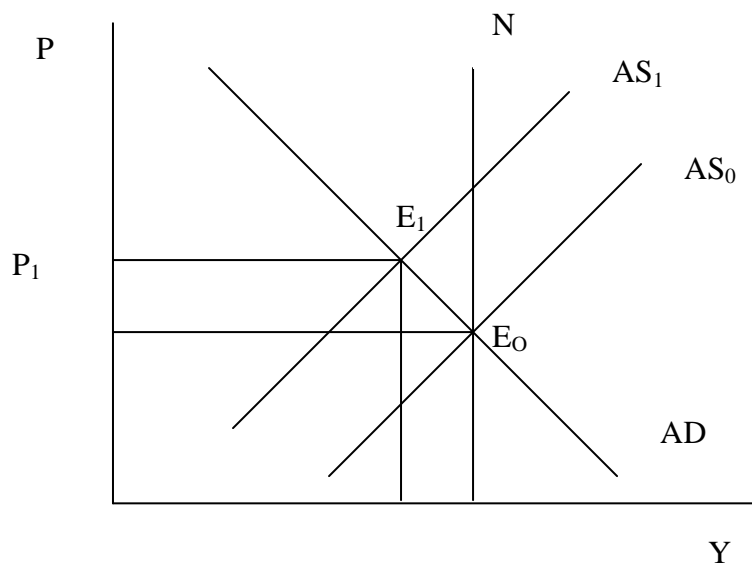
2. inflaci taženou nabídkou

Příčinou této inflace jsou nabídkové šoky. Samuelson a Nordhaus ve své Ekonomii říkají: „*inflace plynoucí z vyšších nákladů v období vysoké nezaměstnanosti a nevyužitých zdrojů se nazývá inflací tlačenou náklady.*“¹²

Jedná se tedy o nečekaný nárůst některých významných podnikových nákladů např. mzdových či zdražení důležitých surovin potřebných k výrobě. Jako příklad nabídkového šoku lze uvést náhlý nárůst cen ropy, který proběhl v 70. letech. Výrazněji se zvýšila inflace a ceny produktů vyráběných z ropy. Firmy ve snaze ušetřit proto snižovali objem své vyráběné produkce.

Nabídková inflace je zobrazena na obrázku 2. Ekonomika se opět nachází ve výchozím rovnovážném bodě E_0 . V tomto případě je skutečný produkt Y_0 stejně velký jako potencionální produkt N . Růst nákladů posouvá křivku agregátní nabídky AS_0 výš na AS_1 , rovnováha se přesouvá do bodu E_1 . Výsledkem je snížení produktu a růst cenové hladiny.

¹² SAMUELSON, P. A., W. D. NORDHAUS. *Ekonomie*, s. 676 - 677.

Obr. 2. Nabídková inflace

Zdroj: HOLMAN, R. *Ekonomie*, s. 412.

Příčin nabídkové inflace je opět několik, např.:

- existence monopolu či oligopolu, který má sílu ovlivnit cenu své produkce
- vývoj politického prostředí, které může ovlivňovat ceny dovážených surovin¹³

¹³ VLČEK, J, et al., *Ekonomie a ekonomika*, s. 410.

1.1.5 Důsledky inflace

Inflace ovlivňuje všechny oblasti ekonomiky. Působí na přerozdělování peněžních prostředků, sociální sféru i na stabilitu ekonomiky. Některé dopady inflace na domácnosti a podniky jsou uvedeny níže.¹⁴

Jako první lze uvést dopad na přerozdělení příjmů. Pokud se inflace neočekávaně zvýší, tak se dlužníci dostanou do lepší pozice než věřitelé, protože ve výsledku musí splácet méně. V podnikové sféře zvyšující inflace znevýhodňuje zaměstnance vůči zaměstnavatelům. Vyšší inflace znehodnocuje nominální mzdy, což je pro zaměstnance nevýhodné, protože dostanou menší mzdy. Na druhé straně to pro firmy znamená nižší mzdové náklady.

Dalším dopadem vyšší inflace jsou tzv. „náklady na ošoupané podrážky“. Vysoká inflace rychle znehodnocuje peníze a zvyšuje ceny v ekonomice. Lidé a podniky nechtějí držet příliš hotovosti. To pro ně bohužel znamená dodatečné náklady v podobě častějších návštěv bank.

Inflace také ovlivňuje strukturu spotřeby obyvatelstva. Jak již bylo řečeno, inflace ovlivňuje výši cen. Pokud rostou ceny, lidé se spíše orientují na nákup potřebných statků a ty luxusní odsouvají do pozadí. Výrobci na tuto změnu preferencí zareagují změnou výroby.

Negativně také působí na zdanění. Pokud se z daňového základu může odečíst nějaká pevně daná částka, tak ji vyšší inflace znehodnotí a daný subjekt ve výsledku zaplatí na dani více, než by musel v období s nižší inflací.

Jako poslední lze uvést, že nepředvídatelná a vysoká hodnota inflace vyvolává nejistotu. Pokud domácnosti či podniky plánují větší dlouhodobou investici, může pro ně vysoká inflace znamenat výrazné zvyšování úrokových nákladů. Věřitelé si totiž zabudují do svých úrokových měr vyšší rizikovou prémii, než by tak učinily v době nízké a poměrně stabilní míry inflace.

¹⁴ FRANK, R. H., B. S. BERNANKE. *Ekonomie*, s. 485.

1.2 Životní úroveň

Encyklopedie Diderot charakterizuje životní úroveň jako „*ukazatel zahrnující hmotné i nehmotné stránky lidského života. Životní úroveň je ovlivněna např. výší hrubého národního produktu na osobu, přístupem ke vzdělání a zdravotní péči, kvalitou a dostupností infrastruktury a služeb, stavem životního prostředí, politickým uspořádáním a podobně*“.¹⁵

Životní úroveň jednotlivých lidí velice závisí na jejich subjektivním postoji k vlastnímu životu. Co je pro nějakého člověka přijatelná životní úroveň, může se druhému zdát jako naprosto nepřijatelné životní podmínky.

V České republice se sledováním a zjišťováním životní úrovně obyvatelstva zabývá Ministerstvo práce a sociálních věcí, které ji měří pomocí ukazatelů čistý příjem a čistý peněžní výdaj.

Čistý příjem je zde charakterizován jako: „*čisté příjmy jsou v rodinných účtech definovány jako hrubé příjmy snížené o daň z příjmů a povinné příspěvky na sociální a zdravotní pojištění, nezahrnují přijaté půjčky a úvěry ani vybrané úspory*“.¹⁶

Naproti tomu: „*čisté peněžní výdaje domácností jsou hrubými peněžními vydáními sníženými o daň z příjmů a částky sociálního a zdravotního pojištění, nezahrnují vklady u peněžních ústavů ani splátky půjček a úvěrů*“.¹⁷

Jejich šetření probíhá v rodinách, kde sledují vývoj nominální i reálné mzdy a jiných příjmů např. starobních důchodů, výši a strukturu výdajů, růst spotřebitelských cen a životních nákladů, půjčky, vklady, minimální mzdu a životní minimum.¹⁸

¹⁵ Všeobecná encyklopedie ve 4. svazcích, 4. díl ř/ž, s. 714.

¹⁶ Tamtéž.

¹⁷ Tamtéž.

¹⁸ MPSV ČR, Vývoj vybraných ukazatelů životní úrovně v České Republice v letech 1993 - 2008 [online]. [cit. 2011-11-11]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/7421/ukazatele_zivotni_urovne.pdf.

2 Analýza inflace

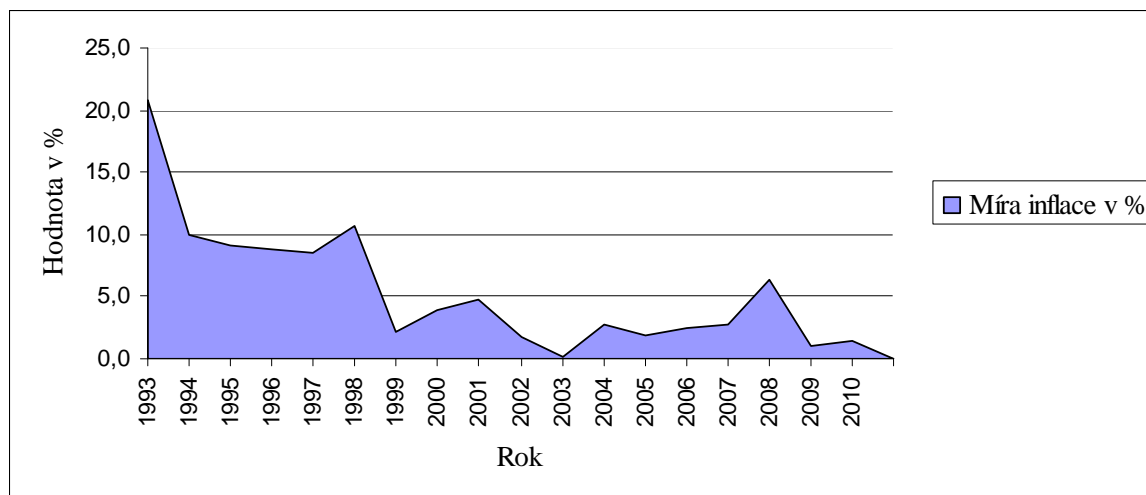
Inflace není veličina, která by byla každý rok stejná. Její výši ovlivňuje mnoho faktorů v ekonomice, a proto se její míra může v jednotlivých letech lišit i o mnoho procent. Tato kapitola se zabývá stručným rozбором vývoje inflace a příčinami, které ovlivňovaly její hodnoty.

Následující tabulka a graf ukazuje míru inflace v jednotlivých letech.

Tab. 1. Vývoj inflace v letech 1993 - 2010

Rok	Míra inflace v %	Rok	Míra inflace v %
1993	20,8	2002	1,8
1994	10,0	2003	0,1
1995	9,1	2004	2,8
1996	8,8	2005	1,9
1997	8,5	2006	2,5
1998	10,7	2007	2,8
1999	2,1	2008	6,3
2000	3,9	2009	1,0
2001	4,7	2010	1,5

Zdroj: Český statistický úřad, zpracování vlastní

Obr. 3. Míra inflace v letech 1993 - 2010

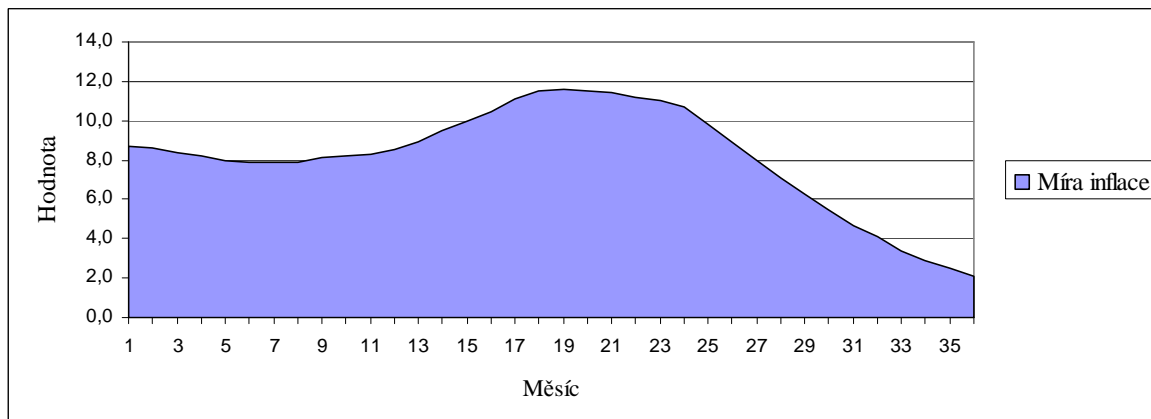
Zdroj: Český statistický úřad, zpracování vlastní

2.1 Vývoj inflace v letech 1997 – 1999

V tomto období se česká ekonomika nacházela ve fázi recese. Míra inflace byla bohužel téměř jediným ukazatelem, který vykazoval změnu k lepšímu. Ostatní ukazatele jako např. HDP, nezaměstnanost či výsledek obchodní bilance ukazovaly spíše špatný stav hospodářství. K tomuto vývoji negativně přispívala i asijská a v návaznosti na to i ruská krize.

Domácí agregátní poptávka také oslabovala. Příčinu lze hledat v restriktivní fiskální i monetární politice.

Vývoj inflace v tomto období dle jednotlivých měsíců ukazuje následující graf:

Obr. 4. Vývoj inflace v letech 1997 - 1999

Zdroj: Český statistický úřad, zpracování vlastní

Po počátečním mírném nárůstu inflace došlo v roce 1998 k obratu a k jejímu poklesu. Čistá inflace vykázala přesně opačný vývoj. Po jejím dlouhodobém snižování začala v roce 1999 růst. Tento stav nakonec vyústil ke všeobecnému poklesu cenové hladiny.

Faktory,¹⁹ které v tomto období napomáhají k postupnému zlepšování inflace jsou např.:

- pokles soukromé spotřeby domácností, který vznikl v důsledku zhoršení reálných mezd a působení důchodového efektu, který vznikl změnou regulovaných cen,
- působení restriktivní fiskální politiky, dochází tím k omezování vládních výdajů a vládních investic,
- produktivita práce roste rychlejším tempem než růst reálných mezd,

¹⁹ ČNB. *Zpráva o inflaci, červenec 1998* [online]. Praha: ČNB, 2000-2-16, 2005-7-31. [vid. 2011-09-17], s. 31 - 32. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/1998/1998_cervenec/download/zoi_1998_cervenec.pdf.

- neochota komerčních bank poskytovat úvěry.

První část spotřebitelských cen tvoří regulované ceny jako např. nájemné, ceny elektřiny, plynu atd. Ty se díky snaze vyrovnat se tržním cenám po celé toto období zvyšovaly²⁰.

Druhou složkou je čistá inflace, která je nejvíce ovlivněna cenami potravin. Ty skoro po celé toto období zlevňovaly²¹. Počáteční nárůst cen byl způsoben změnou DPH a některých spotřebních daní v roce 1997. Pokles cen potravin byl především dán²²:

- Evropskou unií, která se snažila podporovat své výrobce nejrůznějšími dotacemi,
- velkými obchodními řetězci, které měly za cíl v České republice pomocí cenových strategií získat co největší podíl na českém trhu,
- zlevňováním českých výrobků, ke kterému byli domácí producenti donuceni, aby obstáli v tvrdém konkurenčním boji,
- potravinovými přebytky některých zemí díky krizi v Rusku.

Další významnou složkou čisté inflace jsou pohonné hmoty. Ceny ropy, jakožto i dalších důležitých surovin na světových trzích a z toho vyplývající dovozní ceny byly velice nízké.

Velký vliv na ceny energetických i neenergetických surovin měla krize ve Východní Asii a posilující koruna. K obratu dochází v roce 1999, kdy ceny ropy začaly opět narůstat a k tomu se připojila oslabující koruna. Ve výsledku se zvyšovaly i dovozní ceny.²³

²⁰ ČNB. *Zpráva o inflaci, červenec 1999* [online]. Praha: ČNB, 1999-8-11, 2002-10-31. [vid. 2011-09-22], s. 41 - 42. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/1999/1999_cervenec/download/zoi_1999_cervenec.pdf.

²¹ ČNB. *Zpráva o inflaci, duben 1999* [online]. Praha: ČNB, 1999-5-25, 2005-7-31. [vid. 2011-09-20], s. 39 - 40. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/1999/1999_duben/download/zoi_1999_duben.pdf.

²² Tamtéž.

S vývojem dovozních cen úzce souvisejí i ceny průmyslových výrobců. Ty v tomto období prakticky s mírným zpožděním kopírovaly vývoj dovozních cen, tzn. do roku 1999 klesaly. Příčin bylo několik²⁴:

- slabá domácí poptávka,
- kurzové vlivy,
- snižování mezd v průmyslových podnicích,
- vývoj cen obchodovatelných i neobchodovatelných komodit na světových trzích.

V roce 1999 dochází k obratu a ceny průmyslových výrobců v návaznosti na prudký růst cen energetických surovin, zvláště ropy, začaly opět růst. Nejprve se toto zvýšení cen projevilo v oborech, které se přímo zabývají zpracováním ropy. Na konci roku se zdražení promítlo i do zbývajících sektorů průmyslové výroby²⁵.

Stavebnictví prožívalo velký nárůst cen způsobený vysokou poptávkou po jeho službách. Od roku 1998 se v tomto segmentu začala projevovat nákladově tažená inflace zapříčiněná rychle rostoucími cenami vstupů. S postupně snižující se domácí poptávkou klesala i míra růstu cen v tomto odvětví.²⁶

²³ ČNB. *Zpráva o inflaci, říjen 1999* [online]. Praha: ČNB, 1999-11-16, 2002-10-31. [vid. 2011-09-23], s. 41 - 42. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/1999/1999_rijen/download/zoi_1999_rijen.pdf.

²⁴ ČNB. *Zpráva o inflaci, červenec 1998* [online]. Praha: ČNB, 2000-2-16, 2005-7-31. [vid. 2011-09-17], s. 29. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/1998/1998_cervenec/download/zoi_1998_cervenec.pdf.

²⁵ ČNB. *Zpráva o inflaci, říjen 1999* [online]. Praha: ČNB, 1999-11-16, 2002-10-31. [vid. 2011-09-23], s. 32. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/1999/1999_rijen/download/zoi_1999_rijen.pdf.

²⁶ ČNB. *Zpráva o inflaci, duben 1998* [online]. Praha: ČNB, 1998, 2004-3-3. [vid. 2011-09-17], s. 32. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/1998/1998_duben/download/zoi_1998_duben.pdf.

Ceny zemědělských výrobců po celé toto období spíše klesaly či stagnovaly. Příčiny tohoto vývoje byly:²⁷

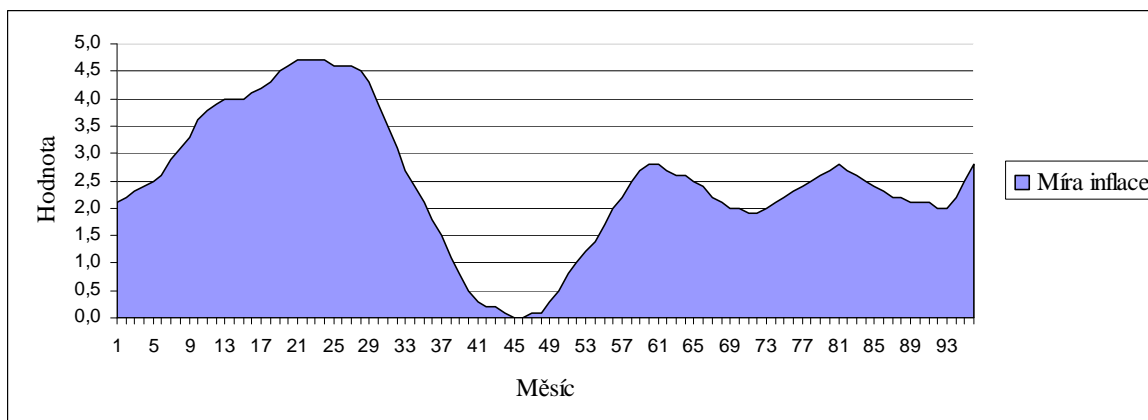
- světová nadprodukce,
- nedostatečná ochrana českého trhu,
- monopolizace některých odvětví potravinářství,
- silná pozice maloobchodních řetězců.

2.2 Vývoj inflace v letech 2000 – 2007

V tomto období se ekonomika nacházela ve stavu expanze. Od roku 2000 se české hospodářství začalo postupně zlepšovat. Rostly nominální i reálné mzdy, produktivita práce, peněžní zásoba a poptávka. Zvětšovalo se množství domácích, ale i zahraničních investic. Na druhé straně se ČR potýkala s nezaměstnaností a schodky státního rozpočtu. V roce 2006 se česká ekonomika, dle odhadu ČNB, dostala na svůj potenciál.

Vývoj inflace v tomto období dle jednotlivých měsíců ukazuje následující graf:

²⁷ ČNB. *Zpráva o inflaci, leden 2000* [online]. Praha: ČNB, 2000-1-27 [vid. 2011-09-23], s. 57. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2000/2000_leden/download/zoi_2000_leden.pdf.

Obr. 5. Vývoj inflace v letech 2000 - 2007

Zdroj: Český statistický úřad, zpracování vlastní

V roce 2000 začala inflace opět po kratším období poklesu růst a zvyšovala se i v následujícím roce. V roce 2002 se její hodnoty začaly opět snižovat. V roce 2003 dosáhla své historicky nejnižší hodnoty. Od té doby se postupně zvyšovala či snižovala, ale její hodnoty se nedostaly nad 3 %.

V letech 2000 - 2001 byl zřetelný nárůst cen potravin, jehož příčiny lze spatřovat v:

- převisu poptávky na trhu masa a masných výrobků,
- zvyšování cen zemědělských výrobců,
- nepříznivém vývoji cen potravin na evropském trhu.²⁸

Dobrá sklizeň v roce 2002 způsobila pokles cen potravin, který trval až do konce roku 2003. V tomto roce kvůli špatné sklizni v ČR, ale i ve světě začaly opět narůstat ceny potravin. V následujícím roce se k tomu přidala ještě změna spotřebních daní, která nejvíce

²⁸ ČNB. *Zpráva o inflaci, říjen 2000* [online]. Praha: ČNB, 2000-11-7 [vid. 2012-03-20], s. 41 - 42. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2000/2000_rijen/download/zoi_2000_rijen.pdf.

zdražila alkohol a tabák. Již ke konci roku ovšem dochází ke změně a potraviny zlevňovaly až do začátku roku 2007, kdy jejich ceny opět ovlivnila změna daní, ale i reakce potravinářského průmyslu na neustálé zvyšování cen vstupů a energií.

Regulované ceny stále rostly, nejvíce zdražilo teplo, vodné, stočné. Od začátku roku 2001 se při výpočtech inflace začal používat nový spotřebitelský koš. Regulované ceny oproti původnímu koši ztratily svou váhu, takže výslednou hodnotu ovlivňovaly již menší měrou než doposud.²⁹

V roce 2003 skončil proces přibližování tržních a regulovaných cen. Díky odstranění křížového financování a příznivému vývoji cen u dovážených surovin, zaznamenaly regulované ceny poprvé od roku 1990 meziroční pokles. To ovšem netrvalo dlouho. Hned následující čtvrtletí začaly opět růst, v něm pokračovaly až do konce tohoto období.³⁰

Další významnou složku tvoří dovozní ceny. Ty nejvíce ovlivňuje ropa, která je nejdůležitější dováženou surovinou. Dovozní ceny jsou velice proměnlivé a záleží na vývoji na světových trzích. Energetické a neenergetické suroviny skoro po celé období ve světě narůstaly. V Čechách byl tento jev kompenzován silnou korunou, která tlumila nárůst cen např. v letech 2002 a 2003, a nebo dokonce způsoboval i pokles např. roky 2004 a 2005.³¹

Ceny průmyslových výrobců velice citlivě reagují na změnu dovozních cen. Ty kromě let 2002 – 2003 skoro pořád klesaly. Velkou zásluhu na tom měla produktivita práce, která

²⁹ ČNB. *Zpráva o inflaci, duben 2001* [online]. Praha: ČNB, 2001-5-17, 2001-5-19. [vid. 2012-03-20], s. 4 – 6. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2001/2001_duben/download/zoi_2001_duben.pdf.

³⁰ Tamtéž.

³¹ ČNB. *Zpráva o inflaci, říjen 2005* [online]. Praha: ČNB, 2005-11-3 [vid. 2012-03-20], s. 10 - 11. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2005/2005_rijen/download/zoi_10_2005.pdf.

ve svém růstu předstihla reálnou mzdu.³² I když vstupní suroviny zdražovaly, nemohli výrobci zdražovat své produkty, protože jim to neumožnila silná konkurence.³³

V roce 2004 se ceny začaly zvyšovat velice rychlým tempem, dokonce nejrychleji za posledních 10 let. Nejvíce podražil zpracovatelský průmysl a potravinářství. V posledních dvou letech tohoto období se navýšily i ceny energií a kovů a ty opět negativně ovlivnily ceny průmyslových výrobců.³⁴

Ceny zemědělských výrobců jsou z velké části ovlivňovány stavem úrody. Dobrá úroda, která proběhla v letech 2002, 2004 a 2005 způsobila převis nabídky nad poptávkou a pokles jejich cen. Další důvody, které podporovaly snižování cen byly silná domácí a zahraniční konkurence a příznivý kurz koruny. V ostatních letech, v důsledku špatné úrody, se zvyšovaly i ceny jejich produkce. Nejvíce byly postiženy ceny rostlinné výroby. Výraznější nárůst cen živočišné produkce byl pozorován až v roce 2007.³⁵

³² ČNB. *Zpráva o inflaci, duben 2002* [online]. Praha: ČNB, 2002-5-17 [vid. 2011-10-15], s. 4 – 6. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2002/2002_duben/download/zoi_2002_duben.pdf.

³³ ČNB. *Zpráva o inflaci, říjen 2003* [online]. Praha: ČNB, 2003-11-21, 2003-11-24. [vid. 2012-03-20], s. 24. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2003/2003_rijen/download/zoi_2003_rijen.pdf.

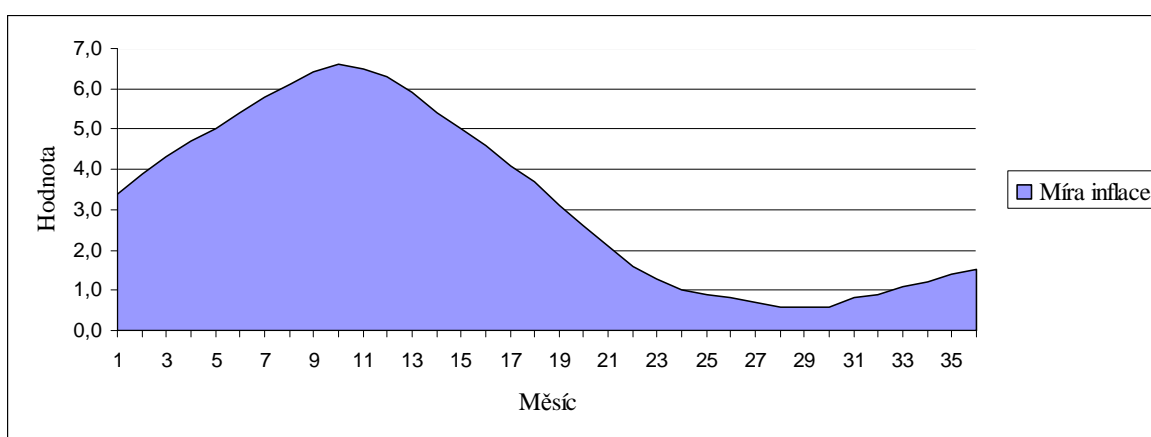
³⁴ ČNB. *Zpráva o inflaci, duben 2007* [online]. Praha: ČNB, 2007-1-31, 2007-5-3. [vid. 2012-03-20], s. 35 – 38. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2007/2007_duben/download/zoi_04_2007.pdf.

³⁵ ČNB. *Zpráva o inflaci, říjen 2007* [online]. Praha: ČNB, 2007-10-30, 2007-11-1. [vid. 2012-03-20], s. 12 – 13. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2007/2007_rijen/download/zoi_10_2007.pdf.

2.3 Vývoj inflace v letech 2008 – 2010

V roce 2008 se ve světě začala projevovat zhoršující se ekonomická situace. Bohužel díky dnešní velké provázanosti národních hospodářství, se tato recese projevila i v České republice. Zhoršoval se HDP i nezaměstnanost. Podniky a domácnosti se musely potýkat se zhoršenou finanční situací. Podniky navíc ohrožovala i slabá domácí a zahraniční poptávka.

Vývoj inflace v tomto období dle jednotlivých měsíců ukazuje následující graf:

Obr. 6. Vývoj inflace v letech 2008 - 2010

Zdroj: Český statistický úřad, zpracování vlastní

V roce 2008 byla roční míra inflace druhá nejvyšší za posledních 10 let. Potom už se jenom snižovala.

Počáteční nárůst inflace byl zapříčiněn zdražováním energetických surovin a potravin ve světě. Z domácích důvodů lze zmínit změnu nepřímých daní a další zvyšování

regulovaných cen. Konkrétně šlo o zavedení ekologických daní, poplatků ve zdravotnictví a zvýšení snížené sazby DPH, ve které se mimo jiné nachází i potraviny.³⁶

Výrazněji se inflace snižovala od roku 2009. Vliv změny nepřímých daní již odezněl. Teď se na hodnotách inflace nejvíce podílely regulované ceny. Inflaci snižovaly klesající ceny domácích potravin a ropy.

V roce 2010 došlo opět ke změně spotřebních daní a DPH, ale i přesto inflace klesala. Protisměrně působil hlavně vývoj cen potravin.

Ceny potravin velkou měrou ovlivňují celkovou míru inflace. V letech 2008 a 2009 se jejich ceny snižovaly. Příčinu lze hledat v:

- dobrých sklizních v těchto letech,
- všeobecném zlevňování potravin ve světě,
- snižující se domácí poptávce po nich,
- poměrně silné koruně.³⁷

V roce 2010 dochází k mírnému oživení poptávky a to spolu se špatnou sklizní v ČR i v zahraničí, způsobilo zdražování potravin.

Regulované ceny se během těchto tří let ve větší či menší míře zvyšovaly. Největší nárůst lze pozorovat u bydlení a zdravotnictví. Výjimku tvoří pouze začátek roku 2010, kdy se některé položky regulovaných cen snižovaly např. elektrická energie.³⁸

³⁶ ČNB. *Zpráva o inflaci, 2008/II* [online]. Praha: ČNB, 2008-5-15 [vid. 2012-03-22], s. 9 – 10. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2008/2008_II/download/zoi_II_2008.pdf.

³⁷ ČNB. *Zpráva o inflaci, 2008/III* [online]. Praha: ČNB, 2008-8-14 [vid. 2012-03-22], s. 23 – 28. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2008/2008_III/download/zoi_III_2008.pdf.

Dovozní ceny se v letech 2008 a 2009 snižovaly. Důvodem byly nízké ceny ropy a silná koruna. To zapříčinilo i příznivé ceny pohonných hmot. Na konci roku 2009 se hodnota ropy opět začala zvyšovat. Její výslednou cenu ovlivnila ještě změna spotřebních daní, která byla realizována v tomto roce.³⁹

Díky velké potřebě dovážených surovin ze zahraničí pro český průmysl lze říci, že ceny průmyslových výrobců s menším či větším zpožděním kopírují dovozní ceny. Ceny průmyslových výrobců začaly v polovině roku 2008 klesat a snižovaly se až do začátku roku 2010, kdy došlo ve 2. čtvrtletí opět k jejich nárůstu. V 1. čtvrtletí 2009 se dokonce dostaly na nejnižší hodnotu od roku 1991, kdy se tento ukazatel začal sledovat.⁴⁰

Ceny zemědělských výrobců, jak bylo řečeno již výše, se díky dobrým sklizním v letech 2008 a 2009 snižovaly. Příčinu lze hledat i v celkově slabší poptávce po zemědělských produktech. V roce 2010, se následkem špatné sklizně v ČR i v zahraničí a mírném posílení poptávky, se ceny zemědělských výrobců začaly opět zvyšovat.⁴¹

³⁸ ČNB. *Zpráva o inflaci, 2010/II* [online]. Praha: ČNB, 2010-5-13, 2010-5-17. [vid. 2012-03-22], s. 27 – 31. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2010/2010_II/download/zoi_II_2010.pdf.

³⁹ ČNB. *Zpráva o inflaci, 2010/III* [online]. Praha: ČNB, 2010-8-12, 2010-8-13. [vid. 2012-03-22], s. 28 – 32. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2010/2010_III/download/zoi_III_2010.pdf.

⁴⁰ ČNB. *Zpráva o inflaci, 2009/II* [online]. Praha: ČNB, 2009-5-14 [vid. 2012-03-22], s. 25 – 30. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2009/2009_II/download/zoi_II_2009.pdf.

⁴¹ ČNB. *Zpráva o inflaci, 2011/I* [online]. Praha: ČNB, 2011-2-10, 2011-2-11. [vid. 2012-03-22], s. 30 – 34. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2011/2011_I/download/zoi_I_2011.pdf.

3 Vliv inflace na životní úroveň obyvatelstva

Inflace, jak bylo řečeno již výše, je: „*nepřetržitý růst agregátní cenové hladiny v čase, který zachvacuje všechna zboží a služby*“⁴², tzn., že zachycuje růst cen veškerých výrobků každodenní spotřeby, ale i ceny bydlení, energií, poskytovaných služeb, atd. v ekonomice. Inflace také významně určuje výši nominálních a reálných mezd a do určité míry i vývoj úrokových sazeb – významně se tedy podílí na formování poptávky a spotřeby obyvatelstva.

Posuzování životní úrovně je velice složité, protože zde působí mnoho psychologických faktorů a každý jedinec posuzuje svou životní úroveň subjektivně. Proto se tato kapitola zaměří pouze na některé ekonomické aspekty tohoto jevu, které zkoumá i Ministerstvo práce a sociálních věcí.

3.1 Vývoj životní úrovně v letech 1997 – 1999

Po výrazném růstu domácí poptávky v letech 1995 – 1996, dochází v roce 1997 ke zmírnění jejího růstu a později i ke stagnaci. Tento vývoj byl především způsoben⁴³:

- vývojem úrokové míry,
- zpomalením růstu nominálních a reálných mezd a příjmů,
- restriktivní fiskální politikou,
- zhoršujícími se ekonomickými výsledky podniků,

⁴² MACH, M., Makroekonomie : pro magisterské (inženýrské) studium. II, 1. a 2. část, s. 281.

⁴³ ČNB. *Zpráva o inflaci, duben 1998* [online]. Praha: ČNB, 1998, 2004-3-3. [vid. 2011-09-17], s. 21.

Dostupné z : http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/1998/1998_duben/download/zoi_1998_duben.pdf.

- zvyšující se nezaměstnaností,
- zrychlením cenového růstu.

3.1.1 Příjmy a výdaje domácností

Vývoj hrubého disponibilního důchodu, spotřeby a tvorby úspor ukazuje následující tabulka:

Tab. 2. Příjmy a výdaje domácností v letech 1997 – 1999 v mld. Kč

Rok	1997	1998	1999
Hrubý disponibilní důchod	1071,9	1134,9	1181,4
Výdaje na individuální spotřebu	960,3	1037,2	1086,8
Míra úspor v (%)	11,3	9,3	8,5

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, zpracování vlastní

Z této tabulky vyplývá, že rostou nejen hrubé příjmy, ale i výdaje domácností. Ve skutečnosti se reálné příjmy v letech 1997 a 1998 díky zvyšující se inflaci snižovaly a s nimi i spotřeba domácností.

V druhé polovině roku 1999⁴⁴ dochází k obratu ve vývoji poptávky i spotřeby. Zvýšení nominálních příjmů domácností doprovázené snižující se inflací zapříčinily nárůst reálných příjmů domácností.

⁴⁴ ČNB. *Zpráva o inflaci, červenec 1999* [online]. Praha: ČNB, 1999-8-11, 2002-10-31. [vid. 2011-09-22], s. 26. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/1999/1999_cervenec/download/zoi_1999_cervenec.pdf.

Největší nárůst poptávky lze nalézt u potravin, jejichž cena dokonce meziročně poklesla. I v dalších segmentech spotřebitelského koše byla zaznamenána zvýšená poptávka a to konkrétně u rekreace, kultury, sportu, dopravy a telekomunikace. Naopak k dalšímu poklesu spotřeby došlo u vzdělávání, odívání a bytového vybavení. Konkrétní nárůst či pokles cen lze nalézt v následující tabulce.

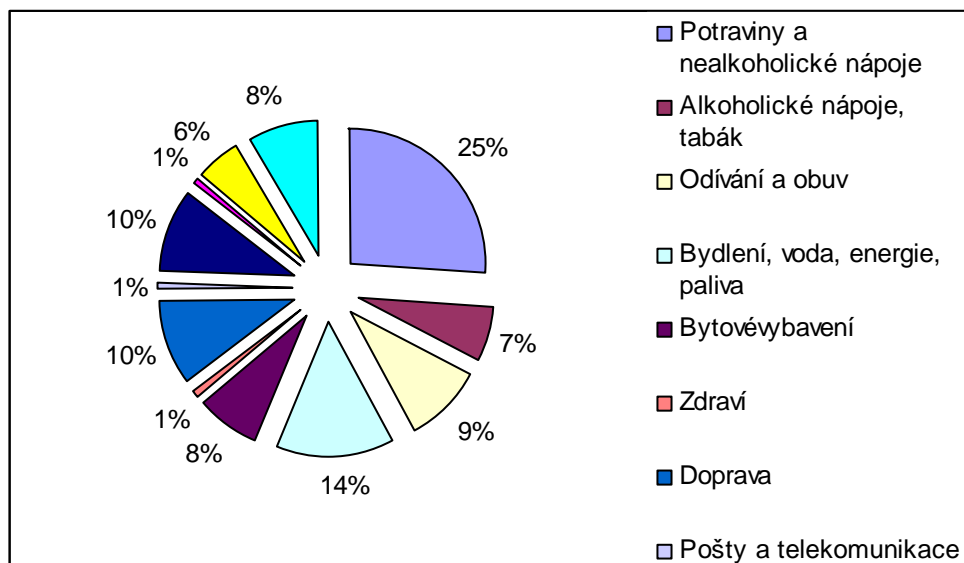
Tab. 3. Růst spotřebitelských cen (životních nákladů) v letech 1997 – 1999 podle účelu užití (v % proti předchozímu roku)

Položka / Rok	1997	1998	1999
Potraviny a nealkoholické nápoje	4,4	4,4	- 5,5
Alkoholické nápoje, tabák	6,4	9,5	4,6
Odívání a obuv	8,8	6,3	0,1
Bydlení, voda, energie, paliva	19,0	30,5	9,1
Byt. vybavení, zařízení dom., opravy	5,4	6,0	2,0
Zdraví	18,8	14,0	4,0
Doprava	8,1	4,7	3,6
Pošty a telekomunikace	14,9	10,9	15,3
Rekreace a kultura	6,7	6,9	2,2
Vzdělávání	10,1	14,6	8,0
Stravování a ubytování	6,6	11,8	3,0
Ostatní zboží a služby	6,3	7,9	2,4

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, zpracování vlastní

Z tabulky vyplývá, že v letech 1997 a 1998 došlo k poměrně výraznému zdražení ve všech segmentech spotřebitelského koše. V roce 1999 nebyl již nárůst cen tak vysoký a ve složce potraviny a nealkoholické nápoje dokonce došlo k jejich snížení.

Na následujícím obrázku lze vidět, jakou váhu při výpočtu spotřebitelských cen mají jednotlivé položky spotřebního koše. Konkrétní hodnoty lze nalézt v příloze B.

Zdroj: Český statistický úřad, zpracování vlastní

Obr. 7. Váhy u spotřebitelských cen v letech 1995 – 2000

3.1.2 Úspory, vklady a úvěry

Míra úspor v letech 1997 - 1998 byla poměrně vysoká díky nejistotě z budoucího vývoje na trhu práce a zvyšující se míře nezaměstnanosti. K dalším důvodům⁴⁵, které se podílely na zvýšeném sklonu k úsporám lze přiřadit i nasycenost spotřebitelské poptávky u některých komodit a pokles nákupů u předmětů dlouhodobé spotřeby. Výše úspor se ovšem také postupně snižovala kvůli poklesu celkových příjmů.

Míra úspor v roce 1999 zůstávala i nadále vysoká. Přírůstek příjmů domácností nebyl celý využit na nákup statků a služeb.

⁴⁵ ČNB. *Zpráva o inflaci, říjen 1998* [online]. Praha: ČNB, 1999-2-17, 2005-7-31. [vid. 2011-09-19], s. 20.

Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/1998/1998_rijen/download/zoi_1998_rijen.pdf.

S úsporami domácností úzce souvisí vklady a úvěry. Jejich vývoj v tomto období zachycuje následující tabulka.

Tab. 4. Vývoj celkových vkladů a půjček domácností v letech 1997 – 1999 (v mld. Kč)

Rok	1997	1998	1999
Vklady	696,4	768,0	780,9
Úvěry	110,5	107,1	112,3

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, zpracování vlastní

V roce 1997⁴⁶ obyvatelstvo ve větší míře přesouvalo svou hotovost z netermínovaných vkladů do krátkodobých termínových vkladů. To jen potvrzuje, že lidé preferují tvorbu úspor, z již dříve zmíněných důvodů, před spotřebou.

V druhé polovině roku 1999⁴⁷ naopak lidé začali přesouvat své finanční prostředky zpět na netermínované vklady díky snížení úrokových sazeb.

Mezi léty 1997 – 1999 banky poskytovaly spotřebitelům, ale i podnikům velmi malý objem úvěrů. 95,5 % všech úvěrů získaly podniky, zbytek domácnosti. 85 % ze všech tvořily krátkodobé úvěry.⁴⁸

⁴⁶ ČNB. *Zpráva o inflaci, duben 1998* [online]. Praha: ČNB, 1998, 2004-3-3. [vid. 2011-09-17], s. 10 - 11. Dostupné z : http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/1998/1998_duben/download/zoi_1998_duben.pdf.

⁴⁷ ČNB. *Zpráva o inflaci, říjen 1999* [online]. Praha: ČNB, 1999-11-16, 2002-10-31. [vid. 2011-09-23], s. 11. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/1999/1999_rijen/download/zoi_1999_rijen.pdf.

⁴⁸ ČNB. *Zpráva o inflaci, duben 1998* [online]. Praha: ČNB, 1998, 2004-3-3. [vid. 2011-09-17], s. 10 - 11. Dostupné z : http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/1998/1998_duben/download/zoi_1998_duben.pdf.

Nízký objem úvěru souvisel s⁴⁹:

- neochotou bank poskytovat úvěry,
- vysokými úrokovými sazbami,
- poklesem poptávky obyvatelstva po hotovosti v důsledku snížení spotřeby a celkových příjmů,
- zhoršujícím se stavem ekonomiky.

Ke konci roku 1999 došlo ke snížení úrokových sazeb a k výraznějšímu navýšení počtu spotřebitelských úvěrů.

3.1.3 Shrnutí

V letech 1997 – 1999 byla míra inflace poměrně vysoká, což ovlivňovalo reálné příjmy domácností, ale i ceny prodávaných výrobků a služeb. Lze tedy říci, že se snižujícími se příjmy a zvyšujícími se cenami výrobků a služeb pro domácnosti, se životní úroveň obyvatelstva nezvyšovala, naopak některé domácnosti, hlavně ty s nízkými příjmy, mohly pociťovat i její pokles.

⁴⁹ ČNB. *Zpráva o inflaci, duben 1998* [online]. Praha: ČNB, 1998, 2004-3-3. [vid. 2011-09-17], s. 10 - 11.

Dostupné z : http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/1998/1998_duben/download/zoi_1998_duben.pdf.

3.2 Vývoj životní úrovně v letech 2000 – 2007

V těchto letech se dostává česká ekonomika do fáze expanze, tomu odpovídá nejen rostoucí poptávka, ale i spotřeba domácností.

3.2.1 Příjmy a výdaje domácností

Vývoj hrubého disponibilního důchodu, spotřeby a tvorby úspor ukazuje následující tabulka:

Tab. 5. Příjmy a výdaje domácností v letech 2000 – 2007 v mld. Kč

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Hrubý disponibilní důchod	1231,1	1293,2	1348,4	1408,8	1473,9	1551,3	1675,1	1833,2
Výdaje na individuální spotřebu	1134,7	1206,9	1248,1	1317,4	1399,2	1442,7	1537,2	1658,8
Míra úspor v (%)	8,4	7,4	8,3	7,4	6,2	8,2	9,6	10,9

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí, zpracování vlastní

V tabulce lze vidět, že hrubý disponibilní důchod se i nadále rok od roku zvyšuje. Výdaje na individuální spotřebu narůstají také, zatímco míra úspor se do roku 2004 snižuje a poté opět lidé více spořili.

Nominální příjmy obyvatelstva se neustále zvyšovaly. O tom, jak budou vysoké reálné příjmy, rozhoduje inflace. Dle roční míry inflace v jednotlivých letech lze tedy usuzovat, že největší propast mezi nominálními a reálnými příjmy byla v letech 2000 a 2001, kdy míra inflace dosahovala hodnot 3,9 % a 4,1 %.

Nejmenšího rozdílu mezi nominálními a reálnými příjmy bylo dosaženo v roce 2003, kdy se míra inflace zastavila na 0,1 %.

Vývoj domácí spotřebitelské poptávky lze rozdělit do dvou období. Od roku 2000 do roku 2003 se spíše zvyšovala, od roku 2004 do roku 2007 se spíše snižovala, i když zůstávala stále na vysokých hodnotách.

V roce 2000⁵⁰ začala tedy domácí spotřebitelská poptávka poprvé po delším období poklesu růst. Nejvíce lidé utráceli za předměty dlouhodobé spotřeby jako např. bytové vybavení, telekomunikační a poštovní služby, veřejné stravování, odívání a obuv. Později začaly výrazněji narůstat i výdaje na rekreaci, kulturu, sport a dopravu.

V roce 2003 zažila svůj vrchol, kdy byly výdaje na spotřebu nejvyšší za posledních 7 let.⁵¹

Od roku 2004 začala spotřebitelská poptávka oslabovat ve svém růstu. Obyvatelstvo v tomto období nejvíce preferovalo nákup bytového zařízení, dopravních prostředků, audio a videotechniky, obuvi a odívání, rekreaci a kulturu.

Konkrétní nárůst či pokles cen lze nalézt v následující tabulce.

⁵⁰ ČNB. *Zpráva o inflaci, duben 2000* [online]. Praha: ČNB, 2000-5-11, 2001-11-27. [vid. 2012-04-02], s. 19 – 22. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2000/2000_duben/download/zoi_2000_duben.pdf.

⁵¹ ČNB. *Zpráva o inflaci, leden 2004* [online]. Praha: ČNB, 2004-2-17, 2004-2-18. [vid. 2011-10-26], s. 15 – 16. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2004/2004_leden/download/zoi_2004_leden.pdf.

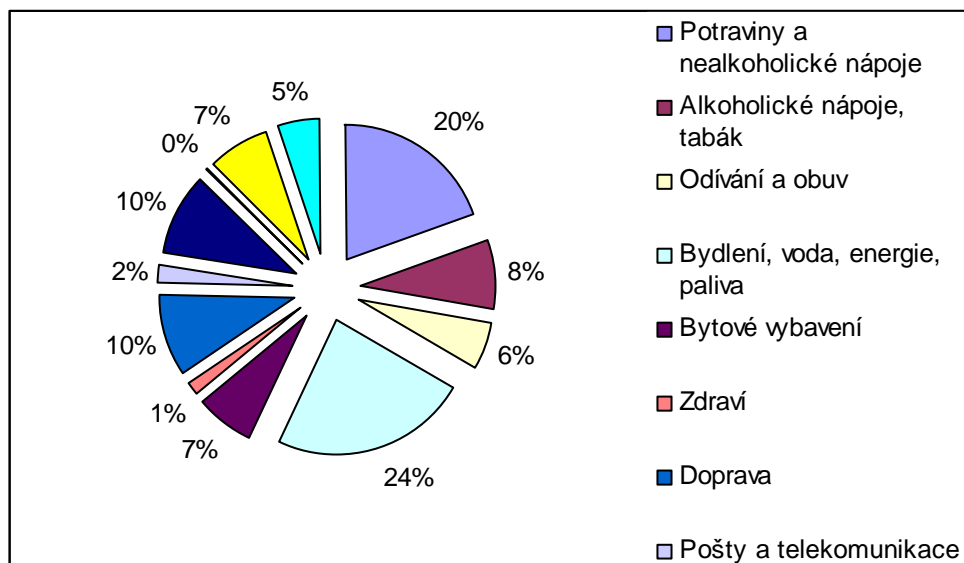
Tab. 6. Růst spotřebitelských cen (životních nákladů) v letech 2000 – 2007 podle účelu užití (v % proti předchozímu roku)

Položka / Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Potraviny a neal. nápoje	1,0	5,1	- 1,9	- 2,2	3,4	- 0,3	0,8	4,7
Alkohol. nápoje, tabák	4,2	3,2	1,9	0,9	2,9	1,4	1,2	10,2
Odívání a obuv	- 1,9	- 1,7	- 2,6	- 5,0	- 4,0	- 5,3	- 6,0	- 0,8
Bydlení, voda, energie...	8,4	9,9	6,1	2,0	3,5	4,1	6,3	3,4
Byt. vybavení, zařízení	0,5	0,1	- 0,1	- 1,6	- 1,9	- 2,0	- 1,3	- 0,1
Zdraví	2,8	3,2	4,7	4,0	3,1	7,6	4,7	3,6
Doprava	10,9	0,3	- 1,9	0,1	2,2	1,4	1,6	0,4
Pošty a telekomunikace	7,0	5,0	3,3	- 2,0	12,9	7,6	6,8	0,0
Rekreace a kultura	2,5	5,1	2,0	- 0,3	1,0	1,8	1,4	0,0
Vzdělávání	4,4	2,8	3,6	3,0	2,6	2,3	3,5	2,4
Stravování a ubytování	2,7	2,8	3,5	1,8	5,9	4,6	2,6	2,8
Ostatní zboží a služby	2,2	4,6	4,0	2,9	4,2	1,0	1,9	2,1

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí, zpracování vlastní

Jak lze vyčíst z tabulky ceny v letech 2000 – 2007 rostly poměrně umírněným tempem. V některých segmentech spotřebitelského koše dokonce docházelo ke snižování cen jako např. u odívání a obuvi, bytovém vybavení a zařízení. Naopak nejvíce podražily oblasti bydlení, voda, energie, pošty a telekomunikace.

Na následujícím obrázku lze vidět, jakou váhu při výpočtu spotřebitelských cen mají jednotlivé položky spotřebitelského koše. Konkrétní hodnoty lze nalézt v příloze B.

Obr. 8 Váhy u spotřebitelských cen v letech 2001 - 2006

Zdroj: Český statistický úřad, zpracování vlastní

3.2.2 Úspory, vklady a úvěry

Jak bylo řečeno již výše míra úspor se postupně snižovala. V roce 2005 však dochází k obratu. Nejprve klesaly úspory díky nižšímu reálnému disponibilnímu důchodu, který je ovlivňován mírou inflace. Od roku 2005 dochází k rychlejšímu růstu příjmů a tudíž se začala zvyšovat i tvorba úspor.⁵²

S úsporami domácností úzce souvisí vklady a úvěry. Jejich vývoj v tomto období zachycuje následující tabulka.

⁵² ČNB. *Zpráva o inflaci, červenec 2006* [online]. Praha: ČNB, 2006-8-2, 2006-8-3. [vid. 2011-11-4], s. 21 – 23. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2006/2006_cervenec/download/zoi_07_2006.pdf.

Tab. 7. Vývoj celkových vkladů a půjček domácností v letech 2000 – 2007 (v mld. Kč)

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Vklady	828,5	918,3	918,3	958,8	1020,3	1077,3	1174,3	1289,5
Úvěry	122,6	139,3	178,7	237,4	313,7	414,9	536,4	720,9

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí, zpracování vlastní

Objem celkových vkladů domácností se zvyšoval poměrně nízkým tempem. Lidé po celé toto období více upřednostňovali netermínové vklady před termínovými a to díky nízkým úrokovým sazbám.

Od roku 2004 byl pokles termínových vkladů domácností kompenzován nárůstem stavebního spoření, který byl úzce spojen se stavebním boomem v těchto letech.

Domácnosti svou zvýšenou spotřebu financovaly nejen snížením svých úspor, ale ve stále zvětšující se míře i pomocí úvěrů. Díky postupnému oživování českého hospodářství docházelo ke snižování nezaměstnanosti, to spolu se snižující se inflací a nízkou hladinou úrokových sazeb vytvářelo příznivé podmínky pro dluhové financování domácností. Nejvíce rostly hypoteční, spotřební a úvěry ze stavebního spoření.⁵³

Od roku 2004 však znovu začala růst nezaměstnanost a inflace, úroky zůstávaly i nadále nízké. I přesto rostl objem poskytnutých úvěrů stále vysokým tempem. V roce 2007 došlo k výraznějšímu zvýšení úrokových sazeb, což ve spojení s rostoucí nezaměstnaností

⁵³ ČNB. *Zpráva o inflaci, leden 2003* [online]. Praha: ČNB, 2003-2-20 [vid. 2012-04-02], s. 8 – 10. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2003/2003_leden/download/zoi_2003_leden.pdf.

a poklesem příjmů může znamenat zhoršení splácení úvěrů, zejména u domácností s nižšími příjmy.⁵⁴

I přes rychlý nárůst poskytnutých úvěrů byl poměr celkové zadluženosti českých domácností k ročnímu hrubému disponibilnímu důchodu v roce 2007 jen 46 %, zatímco v Evropské unii tento ukazatel dosáhl hodnoty 92 %.⁵⁵

3.2.3 Shrnutí

V letech 2000 – 2007 se obyvatelstvu zvyšovaly příjmy. Inflace byla po většinu této doby příznivá, takže rozdíl mezi nominálními a reálnými příjmy nebyl tak velký a také ceny zboží byly příznivé. Lze tedy usuzovat, že když se zvyšovaly příjmy i spotřeba domácností, tak se společně s tím zlepšovala i životní úroveň. Také ČNB ve svých Zprávách o inflaci uvádí několik let po sobě fakt, že lidé svou životní úroveň vnímají příznivě a pocítují její nárůst.

⁵⁴ ČNB. *Zpráva o inflaci, říjen 2004* [online]. Praha: ČNB, 2004-11-16 [vid. 2012-04-02], s. 9 – 11.

Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2004/2004_rijen/download/zoi_2004_rijen.pdf.

⁵⁵ ČNB. *Zpráva o inflaci, 2008/I* [online]. Praha: ČNB, 2008-2-12, 2008-3-21. [vid. 2012-04-02], s. 22 – 23.

Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2008/2008_I/download/zoi_I_2008.pdf.

3.3 Vývoj životní úrovně v letech 2008 – 2010

V těchto letech se ekonomika po delším období rozmachu dostává do recese. Tomu odpovídá vývoj poptávky i spotřeby domácností.

3.3.1 Příjmy a výdaje domácností

Vývoj hrubého disponibilního důchodu, spotřeby a tvorby úspor ukazuje následující tabulka:

Tab. 8. Příjmy a výdaje domácností v letech 2008 – 2010 v mld. Kč

Rok	2008	2009	2010
Hrubý disponibilní důchod	1984,8	1979,0	2012,3
Výdaje na individuální spotřebu	1803,7	1804,4	1835,4
Míra úspor v (%)	10,4	9,5	9,6

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí, zpracování vlastní

V tabulce lze vidět, že hrubý disponibilní důchod v roce 2009 nejprve klesl a poté v roce 2010 stoupl dokonce nad úroveň roku 2008. Výše reálných příjmů záleží na míře inflace.⁵⁶ V roce 2008 dosáhla inflace druhé nejvyšší hodnoty za posledních deset let a to 6,3 %. V tento rok byl rozdíl mezi nominálními a reálnými příjmy tedy největší. V dalších dvou letech míra inflace nepřesáhla hodnotu 2 %, nominální příjmy se tudíž znehodnocovaly menší měrou.

⁵⁶ Konkrétní hodnoty inflace lze nalézt na straně 27.

Výdaje také rostly, ale pomalejším tempem než v předcházejícím období. Po celé toto období poptávka zpomalovala svůj růst, klesala i spotřebitelská důvěra.⁵⁷ Domácnosti snižovaly svou spotřebu, protože se bály zvyšující se nezaměstnanosti a zhoršujícího se stavu českého i světového hospodářství. Na vysoké úrovni se stále držela poptávka po bytovém vybavení, což souvisí s předchozí bytovou výstavbou.⁵⁸ Konkrétní nárůst či pokles cen lze nalézt v následující tabulce.

Tab. 9. Růst spotřebitelských cen (životních nákladů) v letech 2008 – 2010 podle účelu užití (v % proti předchozímu roku)

Položka / Rok	2008	2009	2010
Potraviny a nealkoholické nápoje	8,1	- 3,9	1,5
Alkoholické nápoje, tabák	9,9	6,5	4,6
Odívání a obuv	- 1,1	- 2,5	- 2,6
Bydlení, voda, energie, paliva	10,3	7,2	1,7
Byt. vybavení, zařízení dom., opravy	0,5	- 0,6	- 0,5
Zdraví	31,4	- 3,2	5,2
Doprava	2,3	- 5,8	2,6
Pošty a telekomunikace	- 2,7	- 4,6	- 2,1
Rekreace a kultura	0,8	- 0,9	- 1,1
Vzdělávání	2,7	2,7	1,6
Stravování a ubytování	7,0	2,3	2,5
Ostatní zboží a služby	4,7	1,9	1,0

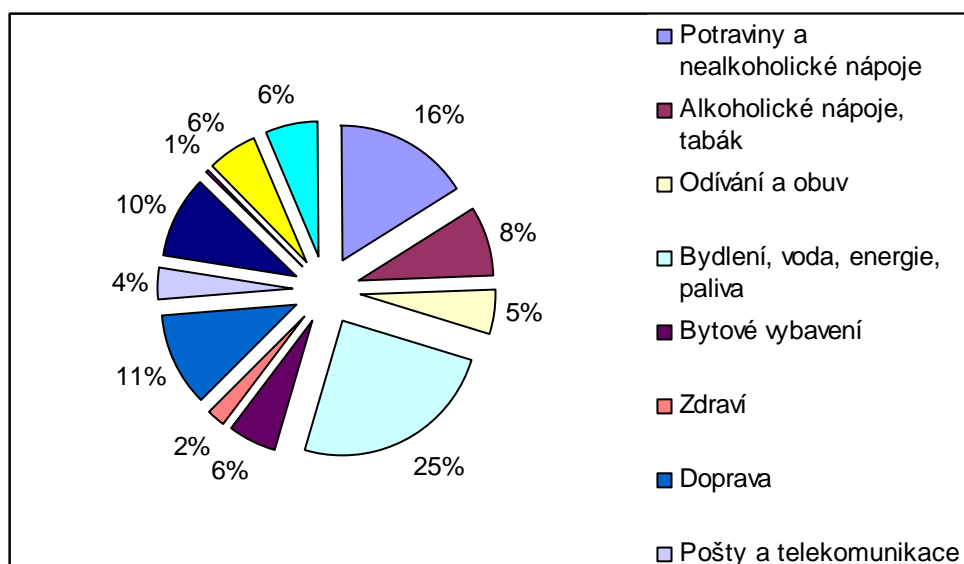
Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí, zpracování vlastní

⁵⁷ ČNB. *Zpráva o inflaci, 2008/II* [online]. Praha: ČNB, 2008-5-15 [vid. 2012-04-10], s. 11 – 12. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2008/2008_II/download/zoi_II_2008.pdf.

⁵⁸ ČNB. *Zpráva o inflaci, 2009/II* [online]. Praha: ČNB, 2009-5-14 [vid. 2012-04-10], s. 11 – 12. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2009/2009_II/download/zoi_II_2009.pdf.

Jak je vidět v předchozí tabulce, nejvíce rostly ceny v roce 2008. Jednalo se hlavně o segmenty zdraví, bydlení, voda, energie, paliva, alkohol a potraviny. Následující rok došlo k poklesu cen ve většině položek spotřebitelského koše. Nejvíce rostly ceny bydlení a alkoholických nápojů. V roce 2010 již klesaly jen 4 položky, zbytek zaznamenal nárůst, ale ten nebyl příliš vysoký. Dlouhodoběji zlevňuje odívání, obuv a pošty, telekomunikace.

Na následujícím obrázku lze vidět, jakou váhu při výpočtu spotřebitelských cen mají jednotlivé položky spotřebitelského koše. Konkrétní hodnoty lze nalézt v příloze B.

Obr. 9. Váhy u spotřebitelských cen v letech 2007 - 2009

Zdroj: Český statistický úřad, zpracování vlastní

3.3.2 Úspory, vklady a úvěry

Míra úspor v letech 2008 – 2010 byla vyšší než v předchozích letech, což souvisí se snížením spotřeby domácností. Nejprve poklesla tvorba úspor, což bylo zapříčiněno snížením reálných příjmů díky vysoké inflaci. Od roku 2009 začala tvorba úspor opět pomalu narůstat.

S úsporami domácností úzce souvisí vklady a úvěry. Jejich vývoj v tomto období zachycuje následující tabulka.

Tab. 10. Vývoj celkových vkladů a půjček domácností v letech 2000 – 2010 (v mld. Kč)

Rok	2008	2009	2010
Vklady	1439,8	1551,3	1641,6
Úvěry	873,4	974,8	1044,1

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí, zpracování vlastní

Celková míra vkladů rostla stále pomalým tempem. Lidé stále více preferovali umístování svých volných finančních prostředků na netermínové vklady, než na termínové.⁵⁹ Příčina je stále stejná a to nízké úročení vkladů.

Objem poskytnutých úvěrů se i nadále zvyšoval, i když pomalejším tempem než v předcházejících letech. Nejvíce klesaly dlouhodobé úvěry např. hypoteční. Příčinu lze hledat v zpřísnění úvěrových podmínek bank, vyšších úrokových sazbách, cenách nemovitostí a nižších reálných příjmech domácností.⁶⁰

Pokles příjmů domácností, zvýšení úroků a celkově špatný stav ekonomiky způsobil, že některé úvěry již nebyly dále spláceny. Jako nejrizikovější se jevily spotřebitelské úvěry.

⁵⁹ ČNB. *Zpráva o inflaci, 2010/III* [online]. Praha: ČNB, 2010-8-12, 2010-8-13. [vid. 2011-11-16], s. 43 – 45. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2010/2010_III/download/zoi_III_2010.pdf.

⁶⁰ ČNB. *Zpráva o inflaci, 2008/IV* [online]. Praha: ČNB, 2008-11-13, 2008-11-24. [vid. 2012-04-10], s. 22 – 24. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2008/2008_IV/download/zoi_IV_2008.pdf.

Na konci roku 2010 bylo evidováno selhání u 12,2 % spotřebitelských úvěrů a jen 3,2 % u hypotečních.⁶¹

Podíl zadluženosti domácností k hrubému disponibilnímu důchodu, který byl v roce 2007 46 %, zatímco na konci roku 2009 to bylo již 52,7 %.⁶² Podle údajů Českého statistického úřadu dlužily domácnosti na konci tohoto roku 973,5 mld. Kč, zatímco v roce 2000 to bylo jen 121,5 mld. Kč.

3.3.3 Shrnutí

Nižší růst nominálních příjmů ve spojení s vysokou inflací, růstem cen a zvyšující se nezaměstnaností, způsobil pokles příjmů domácností. To dokazuje i fakt, že se snížila spotřeba a zvýšil se objem nesplácených úvěrů.

Dle těchto údajů lze vyvodit, že životní úroveň domácností v tomto období se nezvyšovala u některých naopak i poklesla. Je zřejmé, že zhoršující se stav ekonomiky nejprve dopadá na domácnosti s nižšími příjmy, zatímco vysokopříjmové skupiny nemusely být tímto vývojem vůbec zasaženy.

⁶¹ ČNB. *Zpráva o inflaci, 2011/I* [online]. Praha: ČNB, 2011-2-10, 2011-2-11. [vid. 2012-04-10], s. 45.

Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2011/2011_I/download/zoi_I_2011.pdf.

⁶² ČNB. *Zpráva o inflaci, 2009/IV* [online]. Praha: ČNB, 2009-11-12 [vid. 2012-04-10], s. 23 – 24. Dostupné

z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2009/2009_IV/download/zoi_IV_2009.pdf.

4 Odraz inflace v hospodaření podniků

Inflace významnou měrou ovlivňuje též podniky. Zvyšování jejích hodnot znamená pro firmy nárůst jejich nákladů. Jedná se o zdražování vstupních surovin a materiálů, mzdových nákladů, nákladů na logistiku, atd. Tyto náklady zvyšují cenu finální produkce a firmy proto hledají možnosti, jak je co nejvíce snižovat.

Inflace také velkou měrou ovlivňuje investiční rozhodování firem. Vysoká inflační očekávání vyvolávají nejistotu u věřitelů, kteří nejsou moc ochotni poskytovat úvěry a když tak pouze s vysokými úroky, které kompenzují podstoupené riziko. Pro firmy, které plánují někdy i desítky let do budoucnosti, to znamená i nepředvídatelný růst investičních nákladů v budoucnu.

4.1 Dopad inflace na podniky v letech 1997 – 1999

Tato kapitola se bude hlavně zabývat mzdovými náklady, a přístupem podniků k bankovním úvěrům.

4.1.1 Mzdové náklady

Mzdové náklady představují ve většině firem jednu z největších nákladových položek, proto se jí bude tato kapitola věnovat nejdříve. V následující tabulce lze najít vývoj reálných i nominálních jednotkových mzdových nákladů a produktivity práce.

Tab. 11. Vývoj jednotkových mzdových nákladů a produktivity práce v letech 1996 – 1999
(meziroční změna v %)

Ukazatel	Rok			
	1996	1997	1998	1999
Reálné jednotkové mzd. nákl.	3,6	1,4	- 1,2	0,8
Nominální jed. mzd. nákl.	12,5	8,7	8,9	3,1
Produktivita práce	3,6	- 0,3	- 0,3	2,5

Zdroj: Česká národní banka, zpracování vlastní

Z tabulky je patrné, že v roce 1997 začaly po dlouhém období růstu klesat reálné i nominální jednotkové mzdové náklady, ale i produktivita práce. Ke zlepšení ukazatelů, kromě nominálních jednotkových mzdových nákladů, došlo až v roce 1999.

Na začátku tohoto období⁶³ rostla produktivita práce rychleji než průměrné reálné mzdy, z jejich vzájemného vztahu lze vyčíst případné hrozící poptávkově-inflační tlaky. Pokud je produktivita práce větší, než-li průměrná reálná mzda, znamená to pro firmy snižování jednotkových mzdových nákladů. Tento vývoj pozorovaný od 3. čtvrtletí roku 1997 lze dle ČNB vyjádřit jako: „úspěšné úsilí průmyslových výrobců nepřipustit růst mzdové náročnosti na jednotku produktu“. ⁶⁴

⁶³ ČNB. Zpráva o inflaci, červenec 1998 [online]. Praha: ČNB, 2000-2-16, 2005-7-31. [vid. 2011-09-17], s. 26. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/1998/1998_cervenec/download/zoi_1998_cervenec.pdf.

⁶⁴ ČNB. Zpráva o inflaci, říjen 1998 [online]. Praha: ČNB, 1999-2-17, 2005-7-31. [vid. 2011-09-19], s. 27. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/1998/1998_rijen/download/zoi_1998_rijen.pdf.

Ke konci roku 1998 ovšem dochází ke změně, reálné mzdy rostou rychleji než produktivita práce, a tím dochází ke zdražení práce. Ve 2. čtvrtletí roku 1999⁶⁵ již rostly průměrné reálné mzdy velmi výrazně. Firmy své stále zvyšující se jednotkové mzdové náklady nestačily vyrovnávat urychleným propuštěním svých zaměstnanců a docházelo tak k velkému nárůstu mzdové náročnosti.

ČNB ve své Zprávě o inflaci vysvětlila tento vývoj následovně: „*potvrzuje se prognóza, že do letošního vývoje mezd se prosadí nadsazená inflační očekávání, navíc v kombinaci s rostoucí nezaměstnaností a nepostačujícím růstem produktivity práce. Růst průměrné reálné mzdy byl natolik vysoký, že jej nestačil kompenzovat ani rostoucí počet nezaměstnaných.*“⁶⁶

Díky slabé domácí poptávce nemohli producenti toto navyšování mezd promítat do své finální produkce a tak došlo k poklesu jejich zisků. Nejrychleji rostly mzdové náklady v zemědělství, zpracovatelském průmyslu a v segmentu dobývání nerostných surovin.⁶⁷

Na konci roku 1999 lze již pozorovat v některých průmyslových oblastech obrat k lepšímu. Produktivita práce se začala opět zvyšovat a pomalu doháněla mzdy.⁶⁸

⁶⁵ ČNB. *Zpráva o inflaci, červenec 1999* [online]. Praha: ČNB, 1999-8-11, 2002-10-31. [vid. 2011-09-22], s. 33. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/1999/1999_cervenec/download/zoi_1999_cervenec.pdf.

⁶⁶ ČNB. *Zpráva o inflaci, říjen 1999* [online]. Praha: ČNB, 1999-11-16, 2002-10-31. [vid. 2011-09-23], s. 30. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/1999/1999_rijen/download/zoi_1999_rijen.pdf.

⁶⁷ ČNB. *Zpráva o inflaci, červenec 1999* [online]. Praha: ČNB, 1999-8-11, 2002-10-31. [vid. 2011-09-22], s. 32. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/1999/1999_cervenec/download/zoi_1999_cervenec.pdf.

⁶⁸ ČNB. *Zpráva o inflaci, leden 2000* [online]. Praha: ČNB, 2000-1-27 [vid. 2011-09-23], s. 43. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2000/2000_leden/download/zoi_2000_leden.pdf.

Míra růstu jednotkových mzdových nákladů od roku 1997 mírně poklesla, ale oproti vyspělým ekonomikám si držela stále vysoké tempo růstu.⁶⁹

V podnikatelské oblasti rostly mzdy vyšším tempem než v té nepodnikatelské z důvodu rozpočtových škrťů vlády a následné úpravě tarifních sazeb státních zaměstnanců. Ale i v podnikatelské sféře docházelo ke zpomalování tempa růstu mezd díky:⁷⁰

- zhoršující se finanční situací podniků,
- jejich stále nedokončenou restrukturalizací,
- rostoucí konkurencí nejen domácích, ale i zahraničních.

Dříve zmíněná pokračující restrukturalizace průmyslových podniků způsobuje poměrně vysoký nárůst výroby a produktivity práce, což bylo ale doprovázeno snižujícím se počtem zaměstnanců, především v těchto oborech: stavebnictví, pohostinství, doprava, energetická a rozvodná odvětví.⁷¹

⁶⁹ ČNB. *Zpráva o inflaci, duben 1998* [online]. Praha: ČNB, 1998, 2004-3-3. [vid. 2011-09-17], s. 28 – 29. Dostupné z : http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/1998/1998_duben/download/zoi_1998_duben.pdf.

⁷⁰ Tamtéž.

⁷¹ ČNB. *Zpráva o inflaci, červenec 1999* [online]. Praha: ČNB, 1999-8-11, 2002-10-31. [vid. 2011-09-22], s. 32. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/1999/1999_cervenec/download/zoi_1999_cervenec.pdf.

4.1.2 Úvěry

Následující tabulka zobrazuje časovou a sektorovou strukturu úvěrů.

Tab. 12. Časová a sektorová struktura úvěrů v letech 1997 – 1999 (v %)

Rok	Časová struktura			Sektorová struktura	
	Krátkodobé	Střednědobé	Dlouhodobé	Podniky	Domácnosti
1997	42,0	24,8	33,2	90,2	9,8
1998	41,1	22,4	36,5	90,0	10,0
1999	37,9	23,5	38,6	89,1	10,9

Zdroj: Česká národní banka, zpracování vlastní

Z této tabulky jasně vyplývá, že převážnou část všech poskytovaných úvěrů získaly podniky. I když domácnosti v průběhu let také navyšovaly objem získaných úvěrů.

Z časového hlediska převládaly úvěry krátkodobé a poté dlouhodobé. Jak lze vidět v následující tabulce, z krátkodobých úvěrů firmy nejvíce stály o provozní úvěry a úvěry v důsledku přechodného nedostatku zdrojů. V roce 1998 narostl celkový objem úvěrů na provozní činnost o 37 mld. Kč.⁷²

Z dlouhodobých vedly samozřejmě úvěry investiční.

⁷² ČNB. *Zpráva o inflaci, červenec 1998* [online]. Praha: ČNB, 2000-2-16, 2005-7-31. [vid. 2011-09-17], s. 9. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/1998/1998_cervenec/download/zoi_1998_cervenec.pdf.

Tab. 13. Podíl jednotlivých druhů úvěrů na celkovém objemu poskytnutých úvěrů v letech 1997 – 1999 (v %)

Druh úvěru	Rok		
	1997	1998	1999
Provozní	52,9	53,0	51,2
Investiční	31,3	32,4	32,3
Hypoteční	1,6	2,2	2,9
Spotřební	0,6	1,7	2,8
Na privatizaci	2,0	1,3	2,2
Na přechodný nedostatek zdrojů	10,5	8,1	7,1
Na nákup cenných papírů	1,1	1,3	1,5

Zdroj: Česká národní banka, zpracování vlastní

Celkový objem úvěrů byl poměrně malý. Dle ČNB: „vývoj odpovídal nízké nabídce peněz a odrážel složitou situaci v podnikové sféře charakterizovanou poklesem tržeb podniků a celkovým hospodářským poklesem“.⁷³

Konkrétněji lze říci, že nízký objem úvěru souvisel s:⁷⁴

- neochotou bank poskytovat úvěry,
- vysokými úrokovými sazbami,
- zhoršujícím se stavem ekonomiky,
- zhoršující se finanční situací podniků,

⁷³ ČNB. *Zpráva o inflaci, leden 1999* [online]. Praha: ČNB, 1999-2-17, 2005-7-31. [vid. 2011-09-19], s. 16.

Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/1999/1999_leden/download/zoi_1999_leden.pdf.

⁷⁴ ČNB. *Zpráva o inflaci, duben 1998* [online]. Praha: ČNB, 1998, 2004-3-3. [vid. 2011-09-17], s. 10 - 11.

Dostupné z : http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/1998/1998_duben/download/zoi_1998_duben.pdf.

- horší kvalitou předkládaných firemních projektů bankám.

4.1.3 Shrnutí

Vývoj v letech 1997 – 1999 lze rozdělit do dvou částí. Mezníkem je zde rok 1999, kde dochází k obratu ve vývoji inflace a dalších makroekonomických ukazatelů.

V prvním období převažovala vysoká inflace, která pomáhala stlačovat dolů převážně reálné mzdové náklady. Společně s kurzem koruny a světovým vývojem byly příznivé i ceny ostatních dovážených surovin, hlavně ropy. Na druhé straně bohužel vyšší inflace znamenala pro podniky větší náklady spojené s pořízováním úvěrů, které nutně potřebovaly ke své provozní a investiční činnosti.

Ve druhém období začala inflace pomalu klesat. Naproti tomu se radikálně začaly zvyšovat mzdové náklady, což jen potvrzuje vzájemný inverzní vztah mezi mírou inflace a vývojem mezd, čili Philipsovu křivkou. Také se bohužel výrazněji zdražovaly i ceny jiných vstupních materiálů a surovin. I když se inflace snižovala, tak i přesto se banky zdráhaly poskytovat podnikům větší množství úvěrů, kvůli jejich špatné finanční situaci. Podnikům se tedy zvyšovaly náklady a neměly kde získat peníze pro přechodné financování, což znamenalo pro některé z nich zánik.

4.2 Dopad inflace na podniky v letech 2000 – 2007

V těchto letech se ekonomika nachází ve fázi expanze. Roste zaměstnanost, poptávka po finální produkci firem a zlepšuje se finanční situace podniků.”

4.2.1 Mzdové náklady

V následující tabulce je zachycen vývoj průměrných reálných a nominálních mezd, jednotkových mzdových nákladů a produktivity práce.

Tab. 14. Vývoj průměrné nominální a reálné mzdy, produktivity práce v letech 2000 – 2007 (meziroční změny v %)

Ukazatel	Rok							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Jedn. mzdové náklady	2,2	5,4	4,6	2,3	1,8	0,6	1,0	3,0
Prům. nominální mzda	6,4	8,8	8,0	5,8	6,3	5,0	6,6	7,2
Prům. reálná mzda	2,4	3,9	6,1	5,7	3,4	3,0	4,0	4,3
Produktivita práce	3,6	2,5	1,9	3,6	4,1	5,2	4,8	3,4

Zdroj: Česká národní banka, zpracování vlastní

Jak je vidět z tabulky, mzdová náročnost byla největší v letech 2001 a 2002. Poté se začaly jednotkové mzdové náklady snižovat, až v roce 2007 dochází opět k obratu.

V letech 2000 – 2001 rostla i nadále produktivita práce pomaleji než reálné jednotkové mzdové náklady.⁷⁵ Tento vývoj naznačuje, že se zvyšuje mzdová náročnost výroby.

⁷⁵ ČNB. *Zpráva o inflaci, duben 2000* [online]. Praha: ČNB, 2000-5-11, 2001-11-27. [vid. 2012-04-08], s. 28 – 30. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2000/2000_duben/download/zoi_2000_duben.pdf.

Zlepšení bylo zaznamenáno pouze v průmyslu, kde růst produktivity práce předstihl růst reálných mezd.⁷⁶

V prvních dvou letech vyšší inflace znehodnocovala nominální příjmy a podniky tedy reálně vyplatily na mzdách o něco méně než kdyby byla inflace nižší.⁷⁷

V roce 2002 předstihla produktivita práce reálné mzdy i v dalších odvětvích. Další pozitivní vliv na vývoj mezd měla i skutečnost, že vysoká nezaměstnanost umožňovala lepší pozici zaměstnavatelů při stanovování konečných mezd.⁷⁸ Proti tomu se postavila snižující se inflace, která zvyšovala reálné příjmy domácností.

Zvyšující se produktivita práce byla realizována hlavně přes nové investice do výrobních zařízení, které vedly k efektivnější výrobě. To také vedlo k nižší potřebě lidských zdrojů ve výrobě a dalšímu snižování mzdových nákladů.⁷⁹

Nejrychleji mzdy narůstaly v oblastech vzdělávání, finančního zprostředkování, dopravy, skladování a spojů.

Ke konci roku 2004 rostla produktivita práce o mnoho rychleji než reálné mzdy a jednotkové mzdové náklady se poprvé doslaly do záporných hodnot. To bylo např. v průmyslu, ve službách a stavebnictví zaznamenaly další mírný nárůst.⁸⁰

⁷⁶ ČNB. *Zpráva o inflaci, říjen 2000* [online]. Praha: ČNB, 2000-11-7 [vid. 2012-04-08], s. 32 – 33.

Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2000/2000_rijen/download/zoi_2000_rijen.pdf.

⁷⁷ Konkrétní hodnoty inflace lze nalézt na str. 27.

⁷⁸ ČNB. *Zpráva o inflaci, leden 2003* [online]. Praha: ČNB, 2003-2-20 [vid. 2012-04-08], s. 20 – 21.

Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2003/2003_leden/download/zoi_2003_leden.pdf.

⁷⁹ ČNB. *Zpráva o inflaci, duben 2003* [online]. Praha: ČNB, 2003-5-15, 2003-5-16. [vid. 2012-04-08],

s. 21 – 22. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2003/2003_duben/download/zoi_2003_duben.pdf.

Meziroční růst nominálních mezd v roce 2005 dosáhl historicky nejnižší hodnoty od roku 1993. Mzdový vývoj byl nejvíce ovlivněn silnou domácí a zahraniční konkurencí, rostoucími náklady na energetické vstupy, horším kurzem koruny a postupně se zvyšující se zaměstnaností.⁸¹

V roce 2006 rostla produktivita práce dosud nejrychlejším tempem. To příznivě ovlivnilo jednotkové mzdové náklady, proti tomu ovšem i nadále stálo zvyšování cen dovážených surovin. Nejrychleji rostly mzdy v tržních službách, zpracovatelském průmyslu a stavebnictví.

Nejvíce se mzdová náročnost zvyšovala v tržních službách. V této oblasti nebyl nárůst počtu pracovníků spojen s odpovídajícím nárůstem produktivity práce.

Ke konci tohoto období se přírůstky produktivity práce začaly postupně snižovat. Jednotkové mzdové náklady narůstaly. Zaměstnanost se zvyšovala a podniky více odměňovaly své zaměstnance. Rostly také nominální mzdy, ale díky zvyšující se inflaci jim reálné mzdy nestačily a spíše stagnovaly.⁸²

⁸⁰ ČNB. *Zpráva o inflaci, říjen 2004* [online]. Praha: ČNB, 2004-11-16 [vid. 2012-04-08], s. 21 – 22.

Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2004/2004_rijen/download/zoi_2004_rijen.pdf.

⁸¹ ČNB. *Zpráva o inflaci, říjen 2005* [online]. Praha: ČNB, 2005-11-3 [vid. 2012-04-3], s. 31 – 32. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2005/2005_rijen/download/zoi_10_2005.pdf.

⁸² ČNB. *Zpráva o inflaci, 2008/I* [online]. Praha: ČNB, 2008-2-12, 2008-3-21. [vid. 2012-04-08], s. 18 – 19. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2008/2008_I/download/zoi_I_2008.pdf.

4.2.2 Úvěry

Následující tabulka zachycuje celkový objem úvěrů a jejich rozdělení mezi domácnosti a podniky.

Tab. 15. Objem poskytnutých úvěrů podnikům a domácnostem (v mld. Kč)

Poskytnuté úvěry	Rok						
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Podnikům	636	542	554	574	649	745	901
Domácnostem	139	181	237	315	417	546	726
Celkem	2139	723	791	889	1066	1291	1627

Zdroj: Česká národní banka, zpracování vlastní

Jak je vidět v předchozí tabulce, počet úvěrů domácnostem i podnikům se zvyšoval. Celkový objem úvěrů pro podniky je vyšší, ale tempo růstu bylo mnohem výraznější u domácností.

Vklady podniků v tomto období postupně narůstaly. Na rozdíl od domácností, které preferovaly netermínové vklady a termínové klesaly, u podniků narůstaly obě zmíněné složky vkladů. Více vkladů bylo evidováno v české měně než-li v zahraničí.⁸³

Na počátku tohoto období měly české podniky horší přístup k úvěrovým zdrojům, než ty se zahraničním majitelem, což bylo dáno horší finanční situací a stále přísným úvěrovým podmínkám.⁸⁴ Tato situace se v průběhu let vylepšila a české podniky měly stejné

⁸³ ČNB. *Zpráva o inflaci, říjen 2006* [online]. Praha: ČNB, 2006-11-2, 2006-11-3. [vid. 2012-04-11], s. 21 – 24. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2006/2006_rijen/download/zoi_10_2006.pdf.

⁸⁴ ČNB. *Zpráva o inflaci, duben 2001* [online]. Praha: ČNB, 2001-5-17, 2001-5-19. [vid. 2012-04-11], s. 7 – 8 Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2001/2001_duben/download/zoi_2001_duben.pdf.

možnosti jako ty zahraniční. Tomu napomáhalo i snižování úrokových sazeb a postupné uvolňování úvěrových podmínek.

Největší podíl měly provozní úvěry a více se také začaly poskytovat úvěry spojené s investiční činností.⁸⁵ Počet poskytovaných úvěrů se neustále zvyšoval, ale více u domácností. Zatímco v roce 1999 bylo 89 % všech úvěrů pro podniky, v roce 2007 to bylo už jen 60 %.⁸⁶

Časová struktura vykazovala přesun k dlouhodobým a střednědobým úvěrům poskytovaných k zvýšení investiční činnosti podniků. Snižoval se počet krátkodobých úvěrů, které byly určeny na přechodný nedostatek zdrojů.

Nejvíce úvěrů směřovalo do průmyslu a obchodu. V průběhu let velice posiloval i vliv komerčních služeb. Naopak zemědělství a doprava pocíťovaly mírnější pokles v celkovém objemu.

⁸⁵ ČNB. *Zpráva o inflaci, leden 2002* [online]. Praha: ČNB, 2002-2-19, 2002-2-22. [vid. 2012-04-11], s. 7 – 8. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2002/2002_leden/download/zoi_2002_leden.pdf.

⁸⁶ ČNB. *Zpráva o inflaci, duben 2007* [online]. Praha: ČNB, 2007-1-31, 2007-5-3. [vid. 2012-04-11], s. 24. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2007/2007_duben/download/zoi_04_2007.pdf.

Tab.16. Podíl počtu úvěrů dle jednotlivých odvětví (v %)

Odvětví	Rok					
	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Zemědělství	3,8	4,2	4,1	3,7	3,4	3,3
Průmysl	41,6	40,2	37,8	35,9	34,1	32,9
Stavebnictví	2,7	2,7	3,1	3,3	3,7	3,9
Obchod	22,1	21,8	22,1	23,1	22,9	20,9
Doprava	6,9	6,7	4,7	3,8	3,4	3,4
Komerční služby	19,6	20,5	25,1	26,6	28,8	31,3
Ostatní služby	3,4	4,1	3,3	3,6	3,8	4,2

Zdroj: Česká národní banka, zpracování vlastní

V roce 2007 se situace obrací. V důsledku poklesu výkonu ekonomiky a investiční činnosti podniků, dochází k nárůstu jen u krátkodobých úvěrů, které jsou určeny na financování provozních potřeb. V tomto roce také došlo k nárůstu úrokových a sazeb a zpřísnění úvěrových podmínek a tak se snížil celkový objem poskytnutých úvěrů. Tento vývoj byl zapříčiněn začínající světovou hospodářskou krizí.⁸⁷

4.2.3 Shrnutí

K největšímu nárůstu jednotkových mzdových nákladů docházelo v letech 2001 – 2002 a 2007. Vyšší inflace, která snižuje reálně vyplacené mzdy, byla ovšem přítomna jen v letech 2001 a 2002.

⁸⁷ ČNB. *Zpráva o inflaci, 2008/I* [online]. Praha: ČNB, 2008-2-12, 2008-3-21. [vid. 2012-04-11], s. 22 – 23. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2008/2008_I/download/zoi_I_2008.pdf.

Z tohoto lze vyvodit, že nejvíce rostly podnikům mzdové náklady v roce 2002. Nejnižší přírůstky nominálních jednotkových mzdových nákladů byly zaznamenány v letech 2003 – 2005. Na druhé straně nižší hodnoty inflace znehodnocovaly nominální mzdy jen mírně.

V prvních dvou letech produktivita práce nestačila růstu reálných mezd a docházelo tak k nárůstu jednotkových mzdových nákladů. Vysoká inflace, jak bylo řečeno již výše, prospívala podnikům a ty vyplácely na mzdách méně, než by musely v podmínkách nižší inflace.

V roce 2002 konečně předstihl růst produktivity práce reálné mzdy a jednotkové mzdové náklady se začaly snižovat. Nižší inflace v této době zvýhodňovala spíše zaměstnance, jimž se jejich nominální mzdy znehodnocovaly v menší míře. Na konci období se začala zhoršovat ekonomická situace. Produktivita práce zvolnila svůj růst a postupně ji začala předhánět reálná mzda. Pro firmy to znamenalo opětovné navýšení mzdových nákladů.

Skoro po celé toto období se výrazněji zvyšovaly ceny energetických surovin ve světě. V České republice byl tento jev, téměř po celou dobu, kompenzován silnou korunou, která v letech 2002 - 2003 tlumila nárůst cen a v letech 2004 a 2005 způsobovala i pokles. Zvyšující se vstupní náklady ovšem nemohly být plně promítnuty do cen finální produkce díky silné domácí i zahraniční konkurenci. V posledních dvou letech již koruna nestačila krýt nárůst cen a ceny průmyslových výrobců se zvedaly.

Z toho co bylo uvedeno výše je zřejmé, že nejlépe se podnikům dařilo v letech 2004 a 2005, kdy probíhalo snižování mzdových nákladů za současného snižování cen vstupních surovin.

4.3 Dopad inflace na podniky v letech 2008 – 2010

Ekonomická situace se v těchto letech, po delším období konjunktury, zhoršovala. Zhoršila se inflace, nezaměstnanost, poptávka, ale i finanční situace podniků.

4.3.1 Mzdové náklady

V následující tabulce je zachycen vývoj mzdových nákladů, průměrných nominálních i reálných mezd a produktivity práce.

Tab. 17. Vývoj průměrné nominální a reálné mzdy, produktivity práce v letech 2008 – 2010 (meziroční změny v %)

Ukazatel	Rok		
	2008	2009	2010
Jedn. mzdové náklady	6,1	4,3	- 2,2
Prům. nominální mzda	8,3	4,0	3,0
Prům. reálná mzda	1,9	3,0	1,6
Produktivita práce	1,2	- 3,1	2,2

Zdroj: Česká národní banka, zpracování vlastní

Jak je vidět, jednotkové mzdové náklady se po počátečním výrazném navýšení, snižovaly a v roce 2010 poklesly. Produktivita práce měla proměnlivý charakter. Její růst byl nižší než v předchozích letech a v roce 2009 dokonce vykázala i snížení svých hodnot.

V roce 2008 rostla mzdová náročnost produkce velkým tempem. Nejvíce ve službách, kde navýšení počtu zaměstnanců nebylo doprovázeno růstem produktivity práce.

Jen v průmyslu stále trval předstih produktivity práce před reálnými mzdami a tam se mzdová náročnost produkce i nadále snižovala.⁸⁸

Následující rok došlo ke snížení poptávky a vývozních možností podniků. Firmy přizpůsobovaly počet svých zaměstnanců zhoršeným ekonomickým podmínkám poměrně pomalu. Docházelo tak k dalšímu poklesu produktivity práce. Jednotkové mzdové náklady rostly nejrychleji za posledních sedm let.⁸⁹

V roce 2010 se produktivita práce i nadále snižovala. Růst nominálních i reálných mezd byl umírněný. Snižovala se zaměstnanost. Podniky propouštěly hlavně pracovníky s nízkými příjmy a vysokou nemocností. Dále se snažily omezovat mimořádné odměny a benefity, které až do té doby poskytovaly svým zaměstnancům. To vše zapříčinilo mírný pokles růstu mzdové náročnosti.⁹⁰

V druhé polovině roku 2010 dochází k obratu a produktivita práce začíná po 5. čtvrtletích opět růst, kromě stavebnictví. Průměrné mzdy se zvyšovaly mírným tempem. To mělo za následek snižování mzdové náročnosti, nejvíce v průmyslu a tržních službách.⁹¹

⁸⁸ ČNB. *Zpráva o inflaci, 2008/II* [online]. Praha: ČNB, 2008-5-15 [vid. 2012-04-11], s. 18 – 19. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2008/2008_II/download/zoi_II_2008.pdf.

⁸⁹ ČNB. *Zpráva o inflaci, 2009/II* [online]. Praha: ČNB, 2009-5-14 [vid. 2012-04-11], s. 18 – 19. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2009/2009_II/download/zoi_II_2009.pdf.

⁹⁰ ČNB. *Zpráva o inflaci, 2010/I* [online]. Praha: ČNB, 2010-2-11 [vid. 2012-04-11], s. 22 – 23. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2010/2010_I/download/zoi_I_2010.pdf.

⁹¹ ČNB. *Zpráva o inflaci, 2010/III* [online]. Praha: ČNB, 2010-8-12, 2010-8-13. [vid. 2012-04-11], s. 41 – 42. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2010/2010_III/download/zoi_III_2010.pdf.

4.3.2 Úvěry

Jak je vidět v následující tabulce celkový objem poskytnutých úvěrů podnikům a domácnostem se zvyšoval, i když pomalejším tempem než v předcházejícím období. Podnikům se množství snížilo už v letech 2008 – 2009, protože jsou citlivější na změnu ekonomických podmínek. Domácnosti na to zareagovaly o něco později a pokles je viditelný až v letech 2009 – 2010.

Tab. 18. Objem poskytnutých úvěrů podnikům a domácnostem (v mld. Kč)

Poskytnuté úvěry	Rok		
	2008	2009	2010
Podnikům	1009	956	1057
Domácnostem	880	950	905
Celkem	1889	1906	1962

Zdroj: Česká národní banka, zpracování vlastní

Vklady podniků klesaly, více u podniků než domácností, což bylo způsobeno zhoršující se finanční situací podniků. V roce 2010 dochází k obratu díky celkově zlepšující se ekonomické situaci.

Objem poskytovaných úvěrů klesal, více podnikům než domácnostem. Celkově se zvyšovala zadluženost českých podniků, ale stále byla na nižší úrovni, než činil průměr v Evropské unii..⁹²

I v podnikatelské sféře se zvyšuje počet úvěrů se selháním. V roce 2010 bylo takovýchto úvěrů evidováno 8,8 % z celkového množství.⁹³ Nejrizikovější byly úvěry poskytnuté ve

⁹² ČNB. *Zpráva o inflaci, 2009/II* [online]. Praha: ČNB, 2009-5-14 [vid. 2012-04-12], s. 22 – 23. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2009/2009_II/download/zoi_II_2009.pdf.

zpracovatelském průmyslu, stavebnictví, obchodu a subjektům zabývajících se ubytováním.⁹⁴

V roce 2010 byl pokles úvěrů nejvýraznější a od druhé poloviny tohoto roku, se díky mírnému zlepšování ekonomické situace, začaly pozvolna zvyšovat. Podniky se snažily získávat peníze i jinými způsoby a proto začaly v mnohem větší míře využívat i emisi dluhopisů.

Jak ukazuje následující tabulka, nejvíce úvěrů směřuje do průmyslu a komerčních služeb. Nejméně naopak do ostatních služeb, zemědělství a dopravy.

Tab.19. Podíl počtu úvěrů dle jednotlivých odvětví (v %)

Odvětví	Rok		
	2008	2009	2010
Zemědělství	3,5	3,4	3,4
Průmysl	31,6	32,1	30,6
Stavebnictví	3,6	5,9	5,8
Obchod	20,1	21,4	22,1
Doprava	3,3	3,2	3,4
Komerční služby	33,1	31,6	32,7
Ostatní služby	4,9	2,3	2,1

Zdroj: Česká národní banka, zpracování vlastní

⁹³ ČNB. *Zpráva o inflaci, 2011/I* [online]. Praha: ČNB, 2011-2-10, 2011-2-11. [vid. 2012-04-12], s. 45. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2011/2011_I/download/zoi_I_2011.pdf.

⁹⁴ ČNB. *Zpráva o inflaci, 2009/IV* [online]. Praha: ČNB, 2009-11-12 [vid. 2012-04-12], s. 44 – 46. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2009/2009_IV/download/zoi_IV_2009.pdf.

4.3.3 Shrnutí

Rok 2008 nebyl pro podniky moc příznivý. Rychlým tempem jim narůstaly nominální jednotkové mzdové náklady. Jejich skutečnou reálnou výši ovšem tlumila poměrně silná inflace, která byla největší za posledních 10 let. Produktivita práce se snižovala, což vyvolávalo další tlak na zvyšování mzdové náročnosti. Jedinou výjimkou byl průmysl, kde i nadále rostla rychleji produktivita práce než-li reálné mzdy.

Firmám se snižoval odbyt díky nižší domácí i zahraniční poptávce a postupně se jim zhoršovala finanční situace. Nepříznivě také působilo pokračující zdražování energetických surovin a změna nepřímých daní, která navýšila ceny jejich produkce. Naopak podnikům pomáhala silná koruna, která tlumila větší nárůst cen ostatních dovážených surovin a výrobků.

Bohužel vysoká inflace přinášela nejistotu a úrokové sazby rostly a s nimi se zpříšňovaly i úvěrové podmínky. Podniky, které potřebovaly financovat své provozní činnosti a musely si půjčovat od bank, se ocitly v horší situaci, protože se jim navyšovaly úrokové náklady. Některé podniky již na další úvěry ani nedosáhly a zbankrotovaly.

Podobný vývoj pokračoval i v následujícím roce, ale míra inflace se o hodně snížila. I když se nominální jednotkové mzdové náklady o něco snížily, firmy díky nižší inflaci vyplatily reálně jen o něco méně, než činila jejich nominální hodnota. To pro některé podniky znamenalo další velké navýšení mzdové nákladů, které by se mohlo promítnout do finální produkce. Bohužel jim to moc neumožňovala silná konkurence, která i nadále panovala na maloobchodním trhu. Pro firmy to znamenalo, že snižovaly zisk, aby nezvyšovaly ceny svých výrobků či služeb.

Až v druhé polovině roku 2010 dochází k obratu. Začala se zvyšovat produktivita práce i v jiných odvětvích než jen v průmyslu a ve svém růstu předstihla reálné mzdy. To znamenalo pro firmy snižování nominálních jednotkových mzdových nákladů. Inflace byla na poměrně nízké úrovni, takže nebyl velký rozdíl mezi nominálně a reálně vyplacenými mzdami.

Na druhé straně ovšem působil nárůst dovozních cen, který zdražoval vstupy do výroby. To se promítlo i do cen finální produkce, což stále při nižších hodnotách poptávky mohlo působit pro mnohé podniky problémově.

I když byla inflace na nízké hodnotě a byly nízké úrokové sazby, stále panovala na finančních trzích obezřetnost a přísnější podmínky pro získávání úvěrů.

5 Zhodnocení cílů a závěry

Cílem této práce bylo určit, zda-li inflace nějakým způsobem působí na životní úroveň domácností a hospodaření podniků.

V rámci části, která se zabývala domácnostmi, se analyzovaly příjmy výdaje na spotřebu, poptávka, úspory, vklady a úvěry. Inflace ovlivňuje velikost skutečných reálných příjmů a příjmy samozřejmě ovlivňují spotřebu domácností. Na základě velikosti a struktury lze usuzovat, jak domácnosti vnímají svou životní úroveň. Inflace se také zčásti podílí na tvorbě úrokových měr a tím pádem na výši úspor, vkladů a úvěrů.

Ekonomická realita byla v této práci rozdělena dle fází ekonomického cyklu. Z analyzovaných údajů lze usoudit, že ve fázích recese se životní úroveň obyvatelstva zčásti zhoršuje. Když se hospodářství propadá do krize, jako první a nejvíce to pocítí domácnosti s nízkými příjmy. Ty totiž nejvíce pocítují nárůst cen zboží, zvyšování úrokových nákladů svých úvěrů a firmy, pracovníky s nejnižšími příjmy, propouštějí nejdříve. V České republice inflace mezi lety 1997 – 2010, kterými se tato práce zabývá, nedosáhla vyšších hodnot a byla považována za mírnou. Lze tedy usuzovat, že mírná inflace výrazněji neovlivňuje životní úroveň obyvatelstva.

Když ekonomika prochází konjunkturou, tak nižší míra inflace umožňuje dosahovat domácnostem vyšší životní úrovně. To lze dokázat faktem, že růst jejich reálných příjmů dosahuje blíže k nominálním. Také úrokové sazby jsou příznivé díky jistému inflačnímu očekávání.

Životní úroveň českých domácností se od roku 1997 zvyšovala, jak lidé sami přiznávali v některých výzkumech, které ve svých Zprávách o inflaci uvádí ČNB. Lze se domnívat, že tento zvyšující se trend by mohla překazit pouze dlouhotrvající recese ekonomiky, přírodní katastrofa či válečný konflikt.

Druhá část této diplomové práce se zabývala tím, jak inflace ovlivňovala hospodaření podniků. Blíže se zabývala mzdovými náklady a úvěry. Jak inflace působí na úvěry bylo řečeno již výše. Mzdové náklady byly analyzovány, protože se jedná o jeden

z nejvýznamnějších nákladů většiny společností, který velkou měrou určuje i cenu finální produkce.

Inflace značně působí na mzdové náklady firem. Jejich nominální výše je určována na základě požadavků na trhu práce. Jejich reálná výše je určována právě výší inflace. Reálná mzda je ta skutečně vyplacená mzda, která pro podniky představuje náklad.

V podmínkách vysoké míry inflace se tedy výsledné mzdové náklady snižují, s tím klesá i mzdová náročnost produkce a zvyšuje se konkurenceschopnost podniků na trhu. Bohužel vyšší míra inflace sebou nese i mnohá negativa. Způsobuje nejistotu na finančních trzích, takže banky požadují větší rizikovou prémii v podobě úroků. Dále snižuje poptávku po produkci firem, protože se znehodnocují peníze a zvyšují ceny produktů a služeb.

Pokud vykazuje míra inflace nízké hodnoty, znamená to pro firmu větší mzdové náklady a dražší produkci. České podniky ovšem nemohou libovolně zdražovat své produkty, protože zde působí silná domácí i zahraniční konkurence. To v praxi znamená, že firmy si musí snižovat své zisky. Nižší inflace způsobuje důvěru v budoucnost a podniky více investují do svého budoucího rozvoje, inovací a výzkumu. To podporují i nízké úrokové sazby a snadnější přístup k úvěrovým zdrojům.

Lze se domnívat, že inflace působí více na podniky než-li na domácnosti. Může to být způsobeno tím, že podniky při své činnosti více využívají cizí zdroje financování, jako např. výše uvedené mzdy a úvěry, které ve větší míře podléhají výkyvům v míře inflace. Dále podniky potřebují určitý objem odbytu své produkce. To závisí na úrovni poptávky, která je také inflací ovlivňována.

Z výše uvedeného lze usuzovat, že i pro podniky je žádoucí, když se míra inflace pohybuje v nižších hodnotách.

Nepříznivý vliv inflace, který má na domácnosti např. snižování reálných mezd, pomáhá tlumit sociální systém např. dávky v nezaměstnanosti. Podniky ovšem v době krize žádný náhradní zdroj financování většinou nemají.

Závěrem lze říci, že analýza inflace a její dopady jsou velice komplexní problém. Tato diplomová práce se zabývala pouze malým zlomkem reality, kterou inflace skutečně postihuje.

Seznam literatury

ČNB. *Zpráva o inflaci, duben 1998* [online]. Praha: ČNB, 1998, 2004-3-3. [vid. 2011-09-17]. Dostupné z : http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/1998/1998_duben/download/zoi_1998_duben.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci, červenec 1998* [online]. Praha: ČNB, 2000-2-16, 2005-7-31. [vid. 2011-09-17]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/1998/1998_cervenec/download/zoi_1998_cervenec.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci, říjen 1998* [online]. Praha: ČNB, 1999-2-17, 2005-7-31. [vid. 2011-09-19]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/1998/1998_rijen/download/zoi_1998_rijen.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci, leden 1999* [online]. Praha: ČNB, 1999-2-17, 2005-7-31. [vid. 2011-09-19]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/1999/1999_leden/download/zoi_1999_leden.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci, duben 1999* [online]. Praha: ČNB, 1999-5-25, 2005-7-31. [vid. 2011-09-20]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/1999/1999_duben/download/zoi_1999_duben.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci, červenec 1999* [online]. Praha: ČNB, 1999-8-11, 2002-10-31. [vid. 2011-09-22]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/1999/1999_cervenec/download/zoi_1999_cervenec.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci, říjen 1999* [online]. Praha: ČNB, 1999-11-16, 2002-10-31. [vid. 2011-09-23]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/1999/1999_rijen/download/zoi_1999_rijen.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci, leden 2000* [online]. Praha: ČNB, 2000-1-27 [vid. 2011-09-23]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2000/2000_leden/download/zoi_2000_leden.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci, duben 2000* [online]. Praha: ČNB, 2000-5-11, 2001-11-27. [vid. 2012-04-02]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2000/2000_duben/download/zoi_2000_duben.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci, říjen 2000* [online]. Praha: ČNB, 2000-11-7 [vid. 2012-03-20]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2000/2000_rijen/download/zoi_2000_rijen.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci, duben 2001* [online]. Praha: ČNB, 2001-5-17, 2001-5-19. [vid. 2012-03-20]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2001/2001_duben/download/zoi_2001_duben.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci, leden 2002* [online]. Praha: ČNB, 2002-2-19, 2002-2-22. [vid. 2012-04-11]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2002/2002_leden/download/zoi_2002_leden.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci, duben 2002* [online]. Praha: ČNB, 2002-5-17 [vid. 2011-10-15]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2002/2002_duben/download/zoi_2002_duben.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci, leden 2003* [online]. Praha: ČNB, 2003-2-20 [vid. 2012-04-02]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2003/2003_leden/download/zoi_2003_leden.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci, duben 2003* [online]. Praha: ČNB, 2003-5-15, 2003-5-16. [vid. 2012-04-08]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2003/2003_duben/download/zoi_2003_duben.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci, říjen 2003* [online]. Praha: ČNB, 2003-11-21, 2003-11-24. [vid. 2012-03-20]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2003/2003_rijen/download/zoi_2003_rijen.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci, leden 2004* [online]. Praha: ČNB, 2004-2-17, 2004-2-18. [vid. 2011-10-26]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2004/2004_leden/download/zoi_2004_leden.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci, říjen 2004* [online]. Praha: ČNB, 2004-11-16 [vid. 2012-04-02]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2004/2004_rijen/download/zoi_2004_rijen.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci, říjen 2005* [online]. Praha: ČNB, 2005-11-3 [vid. 2012-03-20]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2005/2005_rijen/download/zoi_10_2005.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci, červenec 2006* [online]. Praha: ČNB, 2006-8-2, 2006-8-3. [vid. 2011-11-4]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2006/2006_cervenec/download/zoi_07_2006.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci, říjen 2006* [online]. Praha: ČNB, 2006-11-2, 2006-11-3. [vid. 2012-04-08]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2006/2006_rijen/download/zoi_10_2006.pdf.

¹ ČNB. *Zpráva o inflaci, duben 2007* [online]. Praha: ČNB, 2007-1-31, 2007-5-3. [vid. 2012-03-20]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2007/2007_duben/download/zoi_04_2007.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci, říjen 2007* [online]. Praha: ČNB, 2007-10-30, 2007-11-1. [vid. 2012-03-20]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2007/2007_rijen/download/zoi_10_2007.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci, 2008/I* [online]. Praha: ČNB, 2008-2-12, 2008-3-21. [vid. 2012-04-02]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2008/2008_I/download/zoi_I_2008.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci, 2008/II* [online]. Praha: ČNB, 2008-5-15 [vid. 2012-03-22]. ISSN-1803-2406. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2008/2008_II/download/zoi_II_2008.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci, 2008/III* [online]. Praha: ČNB, 2008-8-14 [vid. 2012-03-22]. ISSN-1803-2406. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2008/2008_III/download/zoi_III_2008.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci, 2008/IV* [online]. Praha: ČNB, 2008-11-13, 2008-11-24. [vid. 2012-04-10]. ISSN-1803-2406. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2008/2008_IV/download/zoi_IV_2008.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci, 2009/II* [online]. Praha: ČNB, 2009-5-14 [vid. 2012-03-22]. ISSN-1803-2406. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2009/2009_II/download/zoi_II_2009.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci, 2009/IV* [online]. Praha: ČNB, 2009-11-12 [vid. 2012-04-10]. ISSN-1803-2406. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2009/2009_IV/download/zoi_IV_2009.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci, 2010/I* [online]. Praha: ČNB, 2010-2-11 [vid. 2011-11-10]. ISSN-1804-2457. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2010/2010_I/download/zoi_I_2010.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci, 2010/II* [online]. Praha: ČNB, 2010-5-13, 2010-5-17. [vid. 2012-03-22]. ISSN-1804-2457. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2010/2010_II/download/zoi_II_2010.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci, 2010/III* [online]. Praha: ČNB, 2010-8-12, 2010-8-13. [vid. 2012-03-22]. ISSN-1804-2457. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2010/2010_III/download/zoi_III_2010.pdf.

ČNB. *Zpráva o inflaci, 2011/I* [online]. Praha: ČNB, 2011-2-10, 2011-2-11. [vid. 2012-03-22]. ISSN-1804-2457. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2011/2011_I/download/zoi_I_2011.pdf.

Český statistický úřad. [vid. 2012-03-23]. Dostupné z: <http://www.czso.cz>.

FRANK, R. H., B. S. BERNANKE. *Ekonomie*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2003. ISBN 80-247-0471-4.

HOLMAN, R. *Ekonomie*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2005. ISBN 80-7179-891-6.

JÍLEK, J. *Peníze a měnová politika*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, 2004.
ISBN 80-247-0769-1.

MACH, M. *Makroekonomie : pro magisterské (inženýrské) studium. II, 1. a 2. část*. 3. vyd. Slaný: Melandrium, 2001. ISBN 80-86175-18-9.

MPSV ČR. *Vývoj vybraných ukazatelů životní úrovně v České Republice v letech 1993 - 2008* [online]. [vid. 2011-11-11]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/7421/ukazatele_zivotni_urovne.pdf.

REVENDA, Z., et al. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 4. vyd. Praha: Management Press, 2005. ISBN 80-7261-132-1.

SAMUELSON, P. A., W. D. NORDHAUS. *Ekonomie*. 1. vyd. Praha: NS Svoboda, 2007. ISBN 978-80-205-0590-3.

VLČEK, J., et al. *Ekonomie a ekonomika*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2005.
ISBN 80-7357-103-X.

Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích. Díl 4, Ř/Ž. 1. vyd. Praha: Nakladatelský dům OP: Diderot, 1998. ISBN 80-85841-37-1.

Seznam příloh

Tab. A. Spotřební koš 2010	85
Tab. B. Váhy u spotřebitelských cen	90

Příloha A

Tab. A. Spotřební koš pro výpočet indexu spotřebitelských cen od ledna 2010

NÁZEV	VÁHA
01. POTRAVINY A NEALKOHOLICKÉ NÁPOJE	170,333
01.1 Potraviny	153,442
01.11 Pekárenské výrobky; obiloviny	27,342
01.12 Maso	40,548
01.13 Ryby	4,483
01.14 Mléko, sýry a vejce	30,282
01.15 Oleje a tuky	7,856
01.16 Ovoce	12,098
01.17 Zelenina	13,506
01.18 Cukr, marmeláda, med, čokoláda, cukrovinky a cukrářské výrobky	11,278
01.19 Potravinářské výrobky a přípravky jinde neuvedené	6,049
01.2 Nealkoholické nápoje	16,891
01.21 Káva, čaj a kakao	6,532
01.22 Minerální vody, nealkoholické nápoje, ovocné a zeleninové šťávy	10,359

NÁZEV	VÁHA
02. ALKOHOLICKÉ NÁPOJE, TABÁK	85,987
02.1 Alkoholické nápoje	41,172
02.11 Lihoviny	11,754
02.12 Vína	7,408
02.13 Piva	22,009
02.2 Tabák	44,815

NÁZEV	VÁHA
03. ODÍVÁNÍ A OBUV	47,208
03.1 Odívání	36,543
03.11 Oděvní materiály	0,136
03.12 Oděvy	34,071
03.13 Oděvní doplňky a textilní galanterie	1,948
03.14 Čištění, opravy a půjčování oděvů	0,387
03.2 Obuv včetně oprav	10,665
03.21 Obuv	10,391
03.22 Opravy a půjčování obuvi	0,274

NÁZEV	VÁHA
04. BYDLENÍ, VODA, ENERGIE, PALIVA	253,401
04.1 Nájemné z bytu	32,332
04.11 Nájemné placené nájemníky za první (hlavní) bydliště	32,332
04.2 Imputované nájemné za bydlení	109,221
04.21 Imputované nájemné vlastníků - nájemníků	109,221
04.3 Běžná údržba a drobné opravy bytu	5,379
04.31 Výrobky pro běžnou údržbu a drobné opravy bytu	2,406
04.32 Služby pro běžnou údržbu a drobné opravy bytu	2,973
04.4 Ostatní služby související s bydlením	18,994
04.41 Dodávka vody (vodné)	8,906
04.42 Sběr pevných odpadů	3,463
04.43 Odvádění odpadních vod kanalizací (stočné)	3,190
04.44 Ostatní služby související s bydlením jinde neuvedené	3,436
04.5 Elektrická a tepelná energie, plyn a ostatní paliva	87,475
04.51 Elektrická energie	36,278
04.52 Plynná paliva	24,050
04.53 Kapalná paliva	0,032
04.54 Tuhá paliva	3,596
04.55 Tepelná energie	23,519

NÁZEV	VÁHA
05. BYTOVÉ VYBAVENÍ, ZAŘÍZENÍ DOMÁCNOSTI, OPRAVY	55,190
05.1 Nábytek, byt. zaříz. a výzd. koberce a ost. podl. krytina, opravy	21,744
05.11 Nábytek a bytové zařízení	18,779
05.12 Koberce a ostatní podlahová krytina	2,673
05.13 Opravy nábytku, zařízení a podlahových krytin	0,292
05.2 Bytový textil	4,917
05.20 Bytový textil	4,917
05.3 Přístroje a spotřebiče pro domácnost včetně oprav	9,902
05.31 Hlavní (velké) přístroje pro domácnost elektrické a neelektrické	7,126
05.32 Malé domácí elektrické spotřebiče	1,977
05.33 Opravy domácích přístrojů a spotřebičů	0,799
05.4 Skleněné, keramické, stolní a kuchyňské potřeby pro domácnost	4,494
05.5 Nářadí, nástroje a různé potřeby pro dům a zahradu	2,832
05.51 Nástroje a nářadí dlouhodobé spotřeby, pro dům a zahradu vč. oprav 2	178010,000

05.52 Nástroje a nářadí krátkodobé spotřeby pro dům a zahradu vč. oprav	0,654
05.6 Zboží a služby pro běžnou údržbu domácnosti	11,300
05.61 Spotřební zboží pro domácnost	10,378
05.62 Služby domácího personálu a služby pro domácnost	0,923

NÁZEV	VÁHA
06. ZDRAVÍ	24,999
06.1 Léčiva a zdravotnické prostředky	15,211
06.11 Léčiva	11,662
06.12 Ostatní zdravotnické výrobky	0,319
06.13 Léčebné a protetické prostředky	3,230
06.2 Ambulantní zdravotní péče	7,745
06.21 Ambulantní lékařská péče	3,585
06.22 Ambulantní stomatologická péče	3,741
06.23 Ambulantní zdravotní péče ostatní	0,420
06.3 Ústavní zdravotní péče	2,042
06.30 Ústavní zdravotní péče	2,042

NÁZEV	VÁHA
07. DOPRAVA	114,887
07.1 Nákup automobilů, motocyklů a jízdních kol	38,184
07.11 Automobily	35,654
07.12 Motocykly	1,257
07.13 Jízdní kola	1,273
07.2 Provoz osobních dopravních prostředků	54,185
07.21 Náhradní díly a příslušenství pro osobní dopravní prostředky	4,994
07.22 Pohonné hmoty, oleje a pod. přípravky pro osobní dopr. prostředky	37,518
07.23 Údržba a opravy osobních dopravních prostředků	8,539
07.24 Ostatní služby týkající se prostředků osobní dopravy	3,135
07.3 Dopravní služby	22,517
07.31 Kolejová osobní doprava	2,932
07.32 Silniční osobní doprava	9,753
07.33 Letecká osobní doprava	2,948
07.35 Kombinovaná osobní doprava	6,443
07.36 Ostatní placené služby v dopravě	0,442

NÁZEV	VÁHA
08. POŠTY A TELEKOMUNIKACE	39,883

08.1 Poštovní služby	0,759
08.10 Poštovní služby	0,759
08.2 Telefonní a telefaxové zařízení	1,540
08.20 Telefonní a telefaxové zařízení	1,540
08.3 Telefonické a telefaxové služby	37,584

NÁZEV	VÁHA
09. REKREACE A KULTURA	93,682015
09.1 Zařiz. a vyb. audiovizuální, fotografická pro zpr.dat vč.oprav	16,610384
09.11 Zařízení pro příjem, záznam a reprodukci obrazu a zvuku	5,375808
09.12 Fotografická a kinematografická zařízení a optické přístroje	1,998859
09.13 Zařízení pro zpracování dat	5,529278
09.14 Nosná média pro záznam obrazu a zvuku	3,009877
09.15 Opravy zařízení a vybavení audioviz., fotogr.	0,697
09.2 Ostat.výrobky dlouh.spotřeby pro rekreaci a kulturu vč. oprav	1,699
09.22 Hudební nástroje a výrobky dl. spotřeby pro rekreaci uvnitř	1,699
09.3 Ost. rekreace vč. vybavení; květiny, zahrady a domácí zvířata	22,930
09.31 Hry, hračky a sběratelské předměty	5,336
09.32 Zařízení pro sport, kempink a rekreaci ve volné přírodě vč. oprav	3,648
09.33 Květiny a zahrady	6,188
09.34 Domácí zvířata a potřeby pro jejich chov	6,454
09.35 Veterinární a ostatní služby pro domácí zvířata	1,305
09.4 Rekreční a kulturní služby	19,728
09.41 Rekreční a sportovní služby	5,702
09.42 Kulturní služby	14,026
09.5 Noviny, knihy a papírenské zboží	10,347
09.51 Knihy	3,124
09.52 Noviny a periodické časopisy	5,655
09.53 Ostatní tiskoviny	0,646
09.54 Papírenské zboží, potřeby k psaní a kreslení	0,921
09.6 Dovolena s komplexními službami	22,368

NÁZEV	VÁHA
10. VZDĚLÁVÁNÍ	7,769
10.1 Preprimární a primární vzdělávání	0,948
10.10 Preprimární a primární vzdělávání	0,948
10.2 Sekundární vzdělávání	0,775
10.20 Sekundární vzdělávání	0,775
10.3 Postsekundární vzdělávání nižší než terciární	0,308
10.30 Postsekundární vzdělávání nižší než terciární	0,308

10.4 Terciární vzdělávání	2,415
10.40 Terciární vzdělávání	2,415
10.5 Vzdělávání nedefinované podle úrovně	3,322
10.50 Vzdělávání nedefinované podle úrovně	3,322

NÁZEV	VÁHA
11. STRAVOVÁNÍ A UBYTOVÁNÍ	44,258
11.1 Stravovací služby	40,080
11.11 Restaurace, kavárny a podobná zařízení	32,154
11.12 Jídelny	7,926
11.2 Ubytovací služby	4,178

NÁZEV	VÁHA
12. OSTATNÍ ZBOŽÍ A SLUŽBY	62,404
12.1 Osobní péče	26,984
12.11 Kadeřnické salóny a zařízení osobní péče	8,503
12.12 Elektrické přístroje pro osobní péči	0,598
12.13 Ostatní předměty a výrobky pro osobní péči	17,883
12.3 Osobní potřeby a doplňky jinde neuvedené	7,141
12.31 Klenoty, hodiny a hodinky	3,518
12.32 Ostatní osobní potřeby a doplňky	3,623
12.4 Sociální péče	5,405
12.5 Pojištění	8,662
12.52 Pojištění související s bydlením	2,289
12.53 Pojištění související se zdravím	1,629
12.54 Pojištění související s dopravou	4,744
12.6 Finanční služby jinde neuvedené	10,964
12.62 Finanční služby jinde neuvedené	10,964
12.7 Ostatní služby jinde neuvedené	3,249

Zdroj: Český statistický úřad, zpracování vlastní

Příloha B

Tab. B. Váhy u spotřebitelských cen v letech 1995 - 2009

Položka	Váha / Rok		
	1995 - 2000	2001 - 2006	2007 - 2009
Potraviny a nealkoholické nápoje	260,6	197,6	162,6
Alkoholické nápoje, tabák	66,5	79,2	81,7
Odívání a obuv	91,9	56,9	52,4
Bydlení, voda, energie, paliva	141,4	236,4	248,3
Byt. vybavení, zařízení dom., opravy	75,4	67,9	58,1
Zdraví	9,5	14,3	17,9
Doprava	100,8	101,4	114,1
Pošty a telekomunikace	8,9	22,5	38,7
Rekreace a kultura	99,6	95,5	98,7
Vzdělávání	6,2	4,5	6,2
Stravování a ubytování	55,1	74,2	58,4
Ostatní zboží a služby	84,2	49,5	63,0

Zdroj: Český statistický úřad, zpracování vlastní